

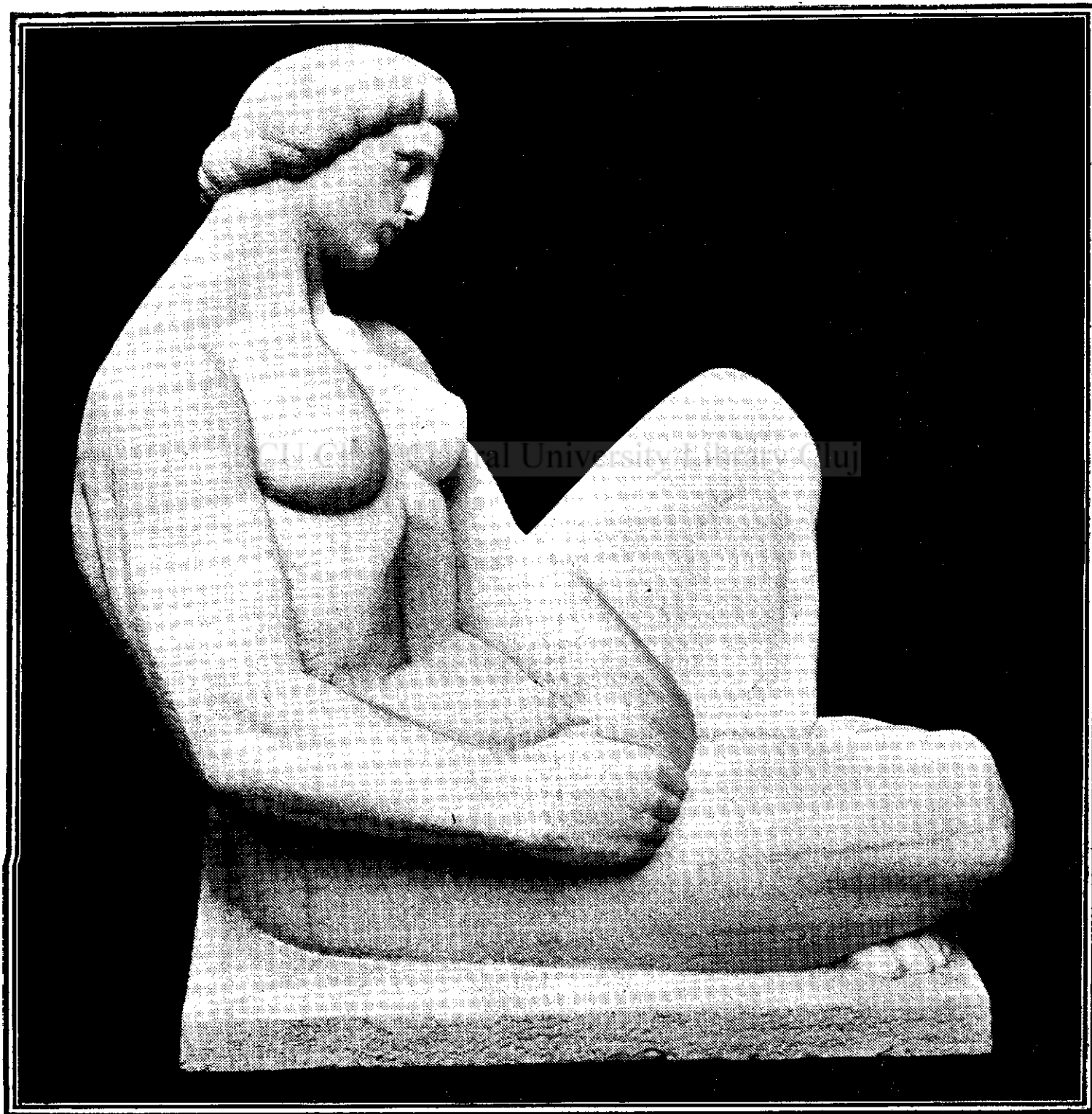
UNIVERSUL

Imprimat legal.

13 JUN. 1927

LITERAR

O. HAN: ELEGIE. (Salonul Oficial)

An. XLIII, Nr. 21.
22 Mai 1927.

Lei 5

Cântec de lene

Doă aripe
Flutură leneș,
Clinchet de clipe
Cu pas de puf,

Leneș pe gene
Aripi de floare
Scutură leneș
Fluturi de soare

Leneș pe gene
Drumuri mărunte,
Și trece'n frunte
Regina Lene.

Trece'n caretă
Cu roși de vată,
Și o cochetă
Ca niciodată.

Trenă cu fluturi
Mici de argint
De'ncerci să-i scuturi
Vezi că te mint.

Incolo-i dragă
Cum nu e nime,
Și gura-i fragă
E pentru tine.

Și în suita
Trecerii sale.
Doarme ispita
Somn de petale.

Iar de acuma
Te ține'n poale,
Regina Lene
Dulce și moale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fructul necunoscut

În seara asta îți voi da un fruct adus
Dintr'un finut necunoscut de lume,
Un fruct rodit în pom sălbatic de nespus
Într'un pustiu fără de ape, fără de ierburi, fără de nume.

Țâșnind în jur aroma lui fulburătoare
Dădea în pără'n frunze negre-acoperit —
Și l-am desprins din ramul lui cu nfiurare
La gândul crud că fur pământului trudit,
Sălbatica și singura lui floare.

Și ți-l aduc să muști din el, să mușc și eu,
Otrava lui, ori mierea lui, ne între'n sânge;
Poate a nchis în fructu-acesta Dumnezeu
Prilej, păcatul lumii-a fi iertat,
Ori sub dureri mai mari el ne va strânge
Gustând cu sete ultimul păcat.

Către om

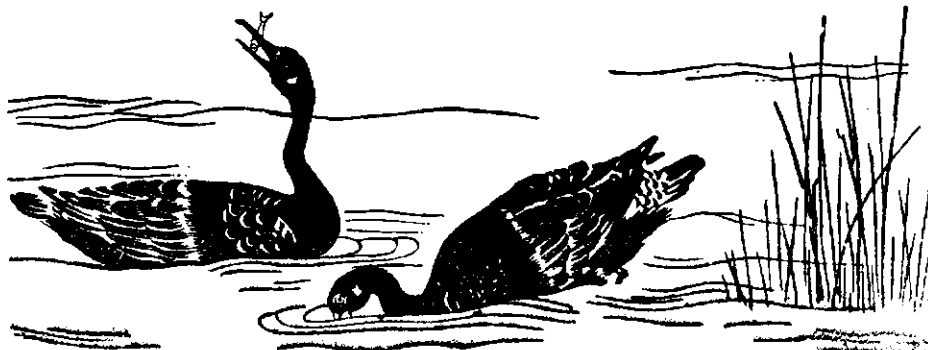
Cu mii de primăveri cobor spre tine
Tu, visul meu din toate câte-s vis,
Tu om himera mea de rău și bine;

Și căi necunoscute ți-am deschis
Și totul am menit să ți se'nchine,
Tu visul meu din toate câte-s vis

Te port în leagăn înflorit și-ți cânt
Și-ți cântă'n cântul meu privighetori
Tu floarea mea din toate câte-s flori.

Te modelez în tainicu-mi descânt,
Și când sub dalta mâinii mele mori,
Iar te'nviez din bulgăr de pământ..

G. TALAȘ

GUIDO DA VERONA

Luptă între doi cocoși

— Crâmpei de viață spaniolă —

...Se găsea acolo un cântar, cu care măsurară mai întâi un cocoș minunat de frumos, cu penele zbârlite și crețe, care se zbătea urlând, nerăbdător să înceapă lupta. Puful era pe el negru și lucios, cu răstrângerii verzi; avea o creastă mică, țeapănă și focoasă, o limbă supțire de tot și negricioasă prin deschizătura ciocului încovoiat și nepus de crunt. Pintenul de oțel îi lucia ca o miniatură de pumnal.

În urmă îl măsurară și pe rivalul său. Mai sprinten, mai înalt, zbârlit și cîmfulit, cu ochi roșcați printre penecle arămii, din loc în loc jupuit, cu evantaiul cozii retezat pe jumătate, se trăgea îndărăt zbătându-și gușa, umflând din aripi, ascuțindu-și ciocul de talerul cântarului, în vreme ce printre penecle-i spintecate roseau încă cicatricele nenumeratelor lupte.

Acesta din urmă, după cât am putut pricepe, era favoritul publicului: de pretutindeni auzeam strigând:

— Blas! Blas! Blas! —

Iar acest strigăt nu mai conținea, în jurul coliviei, pe trepte și printre băncile băraților, în vreme ce pălăriile celor ce prindeau rămășag forfoteau pline de bani. Blas era numele acestui glorios cocoș: Înglès numele rivalului său, — după cum am aflat în urmă de la un vecin cum-se-cade.

În sfârșit, crainicul scoase un șuerat prelung și ascuțit, după care cei doi protivnici furioși fură asvârliți în colivia în care picară ca din zbor. În prima clipă, cu aripile'n jos, măturară pământul; pe urmă se încăerară. Se apucară de plisc și prinseră a se învârti ca în jurul unui par. Pe neașteptate Blas îl izbi pe celălalt cu ciocul, de-i goli țeasta capului de pene, Înglès răspunse cu o lovitură de pinten care făcu să zboare pe sus o mână de fulgi. Un fir de sânge proaspăt brăzdă podeaua cuștii; cei ce pusese rămășag și pontatorii începură a face o gălăgie îndrăcită, a se îmbulzi, a se lua la harță, de te-ai fi crezut în mijlocul unei cete de pungăși gata să se încăere.

Blas era rănit ușor: o aripă îi spânzura și se apleca pe ghiare, înmuind în firul de sânge evantaiul cozii lui retezate. Atunci, iute, Înglès îi sări în spate și prinse a lovi cu ciocul, a spinteca cu pintenul, a se năpusti asupra rivalului cu atâta înverșunare că mi se și părea că-l văd pe Blas căzând. Dar el se apăsă deschizând aripile, sucindu-și gâtul, așa că de-odată văzui o ghiară a lui Înglès, apucată'n ciocul arămiului său protivnic, încât trebui să dea înapoi ca să scape de acea mușcătură.

Izbuti. Toți partizanii lui Înglès prinseră a urla; ceilalți, la rândul-le, răspundeau prin injurături ciudoase.

Nimic nu se poate asemui, de la om la om, de la animal la animal, cu curajul, cu furia, cu neînduplecarea a doi cocoși care stau față'n față ca să se ucidă. Nici circurile de boxeuri, nici cele cu tauri, nici un alt spectacol în care se admiră omeneasca barbarie, omeneasca poftă de sânge, nici chiar acele dueluri cu cuțitul prin care obișnuesc să-și arate puterile între ele triburile de negri din America de Nord, nu pot da o viziune de ferocitate și de vrăsmășie care să întreaacă aceste ucigătoare asalturi dintre doi

cocoși. Este o viață ce vrea să apuce inima unei alte vieți și care va rezista, luptând, până la cea din urmă răsuflec, numai ca să dea lovitura de cioc care gătuie, lovitura de pinten ucigătoare. Sunt două organisme formidabile născute ca să omoare; nu simt durerea, nici rănile, nici o sfâșiere, nici o mutilare. Se pare că sângele le orbește, le face inaccesibile durerii, fie singura și cea din urmă simțire a tot ceace înseamnă pentru ele lume. Ar continua să ucidă chiar și după ce au omorât, atâta de adâncă e voluptatea pe care-o simt atingând o inimă, chinuind o agonie. Curajul croilor noștri cei mai sângeroși e lucru ridicol față cu această implacabilă furoare.

Am văzut unii cocoși luptând pe jumătate morți, spintecați și luptând, loviți mortal de mai multe ori, cu ochii scoși, cu gâtul tăiat, cu capul despicat, cu ghiarele mâncate, oribile grămezi de spasm și de agonie, dar care în recele pinten de oțel adunau în neștire cea din urmă căldură a vieții și, crunți, luptau mai departe.

De veacuri, cultivându-li-se sămânța ca aceea a unor măștri asasini, aceste animale au fost crescute astfel ca să-și urască semenul, să-i stingă viața, de carnea lor nu le pasă, durere nu există pentru ele: în pliscul robust și în tăiosul pinten de oțel stă tot sufletul sanguinar al acestor animale de luptă. Sunt crescute ca să se cufunde în horcăitul

altei vieți; să străpungă le e dorința.

Iar acum, toți acei oameni prindeau iarăși să urle: — Blas! Blas! Blas! — Acest bătrân și prodigios ucigaș părea că-și pricepe numele, părea ca îmbătat de acele țipete sălbatice. Înfipse de două ori pintenul în trupul lui Înglès; acesta pierdea sângele șiroaie și, luptând, se poticnea într-o oripă frîntă. Dar văzând ochii roșcați ai celor doi cocoși mici cât pumnul, nouă, oameni zdraveni, ne era frică. Frică de a-i vedea în ce hal erau, stropiți, bălăciți în sânge, aproape fosforescenti, și mai mult întărâțați de durere, de propriul lor sânge, de bucuria ferocă a acelei ucigătoare războiri. Penele, sfâșiate, vâlmășite, innăclăiate'n sânge, ascundeau zdrențe de carne și răni oribile.

Acum nu mai era cu puțință, cel puțin pentru un profan, să-ți dai seama de ceace se petrecea, și să apreciezi fazele luptei: era o învăliure monstruoasă a două animale mutilate, care se poticneau cădeau, se încălecau, cel dintâi dedesubt, apoi celălalt victorios, apoi când unul când altul iarăși răpus; două pliscuri roșii de sânge, un vârtej de pene, crestele zdrențuite, și toate acestea în preajma unor oameni cari urlau, rîzînd, bătând din palme, injurând, numărând parale, înghesuindu-se, aștindu-se, în infuriata vioieșie de-a vedea sângele curgând. Apoi, de-odată, — și nu-mi dau bine seama cum a fost — văzui pintenul lui Înglès implântându-se în gâtul lui Blas, rămânând acolo înfipt, tirînd câți-va pași animalul gătit, care căzu izbindu-și capul cu furie de podea, în vreme ce zadarnic căuta să scape de pintenul rival care-l înhățase.

Înglès îi sări în spate cu cealaltă ghiară și prinse a-l ciuguli cu atâta furie

F. STORK: MADONA

(Salonul Oficial)

că-i scoase ochii de tot, îi roase până la os sfârncul de creastă rămas, în vreme ce pintenul spinteca rana și cealaltă, ghiară înceșta gitlejul lui Blas ca o ghiară de vultan.

Cu toate acestea Blas, orb de amândoi ochii de care nu mai rămânea nici urmă, izbuti să scape din acea strânsoare și să se scoale, înspăimântător.

Niciodată, cât îmi va fi dat să trăesc, n'au să pot uita acea însângerață arătare de animal, care sovia căutând lumina, nu ca să trăiască, ci ca să ucidă. Din gâtlejul sfârtecat îi atârna un fel de pungă moale, burduf de sânge, care se tot umfla, se făcea tot mai grea, mai iremediabilă. Cu fiecare pas cădea jos, ca un om pe care-l lasă picioarele; trebuia să muște podeaua ca să se poată scula.

Blas es hechs! Blas e ucis! — țipa cu groaznice înjurături, cu smintite bătăi din palme tot publicul din baratea aceea infernală, după cum puseseră rămășag pentru izbândă ori pentru moartea lui în luptă.

Și celălalt cocoș era aproape orb, pe jumătate gol de pene, și sălta pe picioarele rănite, ca două brațe ciungi și sângerând. Acuma ca să se întâlnească și să se muște, prin acea înfrângere de sânge, trebuia să se caute amândoi îndelung, astfel că umblau orbește, se legaiau, se poteneau când ici când colo, ca niște rațe pe aripi frînte, dar de îndată ce băgau de seamă că erau aproape, furia amândorura și aceea a partizanilor lor atâta de tare le ațâta viața istovită, că se avântau unul într'altul și se strângeau ca desnădejde, încercând parcă, printr'o încrucșare de ghiare, să înlocuiască văzul înunecat.

Dar acuma Blas murea, Blas cel victorios, Blas ucigașul, cocoșul roșcat plin de cicatrice, Blas neînfricatul, Blas nerăpusul, cădea de data aceasta, horcăia, nu se mai putea ține pe picioare... încă un pas, doi, cea din urmă lovitură de cioc, cea din urmă lovitură de pinten în gol, iar bășica de sânge se umflă, cântărea prea greu, îl țira în jos... Blas murea.

Și căzu. Deschise aripile ciunge, se lăsă într'o parte, se așternu la pământ. Inglês îl căuta de zor. Se auzi o șucătură. Inglês își căuta protivnicul în agonie. Răsucindu-și gâtul jumelit ca să mai zărească o dără de lumină, îl căuta peste tot locul cu sărituri mărunte, ici, colo, între penecle tăiate, printre și-roacle de sânge, pierzându-și cumpătul ca un bețiv. În cele din urmă îl găsi. Blas trăcea să moară pe podea. Punga de sânge se făcuse enormă; ghiara înarmată cu pinten zgâria în răstimpuri câte o lovitură în gol. Aripa frântă i se îndoise sub pântec, ca o manta sfașiată. Iar de-jur-impregiurul coliviei se îngheștia grămadă de oameni, cu ceasornicele'n mână, care urmăreau clipele agoniei lui Blas.

Traducere de ALEX. MARCU

Numele personajilor și moda

Am dinainte un roman, al unui tânăr autor „neînțeles”. Adică un tânăr autor, șef de birou la prefectură, într'un orașel de munte. Căci scriitorii neînțeleși sânt neîndoișos cei cari au sertarele doldora de manuscrise pentru că revista locală nu apare decât odată pe lună în douăsprezece pagini (iar revistele principale nu știu să prețuiască valoarea acestor eroi ai orelor libere funcționărești) sau dintre cei care schimbând ordinea cuvintelor în frază, transformă orice propoziție în rebus, iar adâncimea lor de gândire devine problemă de cuvinte încrucșate.

Dar fără îndoială numele absentului meu interlocutor va rămâne absent și din lista de învățați ai literaturii. Ingrat, cu tot prilejul pe care mi-l dă, să scriu despre o chestiune care mă amuză, nici eu nu-i voi pomeni numele. Dar am să vă spun cum i se numesc personajile, poate îl veți recunoaște. Fata frumoasă din sat, eroina romanului e Ileana, pe flăcău îl chiamă Sorin, pe băiatul moșierului, adică pe cel care umblă să nechieștească pe fată, îl chiamă Georges, d. Georges Papaianis, pe logofătul, care a-suprește pe tinerii îndrăgostiți și caută să înlesnească planurile tânărului boer întors dela Paris îl chiamă Tânase Gărbaci. Dar am impresia că nici acuma n'ati ghicit nici numele romanului și nici al autorului... Și aveți dreptate. Inșă fără îndoială că veți putea fixa sau epoca sau locul în care a apărut cartea. Și iată de ce sau epoca sau locul: pentru că moda urmează totdeauna un drum care pleacă dela un punct în timp, ajunge la un punct în spațiu. În 1910 cred era moda „rochiilor chantecler” la Paris. Au stârnit indignarea pretutindeni, comentarii ironice în gazete, ecouri în reviste și au provocat rezistența tradiționaliştilor, pe urmă după un an moda aceea a dispărut la Paris. Atunci a început să cucerească treptat puncte în spațiu. A ajuns nu știu după cât timp la București, (relativ repede) pe urmă după doi-trei ani a cuprins Pitești și Giurgiu peste șase ani era la Calafat și Roșiori de Vede. Anul trecut am văzut o asemenea rochie la soția unui funcționar de poliție la Deva. Anul acesta tinerii charlestoniști au fost bătuți pe stradă pentru că purtau pantalonii prea largi. Dar moda pantalonilor înguști datează numai din 1915. Până în 1915 se purtau pantalonii charleston, numai că pe atunci se numeau pantalonii „cloches”. Când au apărut primii pantalonii care strângeau glesna, cei care întrebunțau doi metri de ștofă ca să imite pe cow-boy au început să rădă, să scrie la gazete și să apostrofeze pe cei „la modă”. Dar cum extremitățile se ating, vă asigur că tot în Deva, dacă mă voi duce la vară voi întâlni pe hărbatul doamnei cu rochie chantecler, îmbrăcat cu pantalonii la modă, adică cu pantalonii „cloches”. Reacționarii sunt și ei la modă, dar ei sunt la modă fără ș'o știe, așa cum Mr. Jourdain „faisait de la prose sans le savoir”. Sunt la modă, la moda de acum douăzeci de ani.

Deci tânărul nostru romancier era la modă, dar fără ș'o știe. Nu e greu de stabilit că moda literară care-și boteza eroii Ileana, Sorin, Georges Papaianis și Tânase Gărbaci, era la zenit prin anii 1902—1912.

În general se pretinde ca numele să „corespundă personajului” să dea indicații asupra psihologiei și condițiilor lui. Obiceiul unor scriitori era ca numele să caracterizeze chiar aceste personaje: un servitor se numea astfel „Mătură bine” un cismar d. Calapod, un fierar d. Nicovală, un vornic șiret: Vornicul Vulpe, etc. Firește că procedul e cam simplist.

Mai interesantă ni se pare iusă reconstituirea unei epoci după numele favorite. Căci în nimic nu se trădează mai mult spiritul unei epoci decât în alegerea numelor. De altfel e destul să te gândești că numele unui copil e o întreagă problemă, mai ales pentru noii căsătoriți. Admirabile acestora, gustul lor, modul lor de a mângâia, obiectul preferințelor lor, cultura și mediul în care trăesc apar în numele date. Prințesa Raluca, Marghiolița Dudescu; Gheorghe Lazăr, și câțiva ani mai târziu după ce s'au țatos dela Roma părinții, copii se numesc August Treboniu Laurian, Marou Pomponiu, etc. — dar se întorc și cei trimși la Paris și atunci avem: Georges, Jean, Marie, Déoiree — revenim la moda filologică și istoria de acum vre-o șazeci de ani: Dochia, Minerva, Atena, Iuliu, Septimiu, ba se zice că a fost și un Napoleon Tânase, în ori ce caz cred că am întâlnit o Plevna Grigorescu și o familie ai cărui trei fii se numeau: Horia Cloșca și Crișan. Incepe mica burghezie să meargă anual la Paris și de aci nume celebre în varietate: Lulu, Joujou, Nini, Mimi, Cheri, Bebe, (pe când numele frantuzite ale primei epoci devin la mahala: Jan, Jorj). Și în sfârșit reacțiunea semănătoristă: Sorin, Miron, Ileana Mărioara.

Dar moda nu se oprește aci, Gustul „poetic” imediat următor semănătorismului se rezolvă în grădinărie și zarzavat: Eroii Păianjennului lui Dinu Ramușă se numesc Floareș, Măghiran, Florini, etc. Încă doi ani și gustul evoluează spre nume de domni, naționale, tradiționaliste: Radu, Mireea, Dan, revin în mai toate romanele, ieșite din semănătorism. Luminița, Radu Comșa, sau așa ceva, sunt nume dintr'un roman de altfel recent apărut.

Și câte lucruri interesante s'ar putea deduce încă numai din simplu examen al numelor, cu cari autorii își botează eroii.

CAMIL PETRESCU

PREMIUL NAȚIONAL DE SCULPTURA

D. PACIUREA

Mărul roșu ¹⁾

Exaltările mistice istoveau peste măsură. Acciaș lege a compensației se afirmă, salvatoare. Devoranta melancolie dădea lui Miron clipe de nebulă dispărare. Își ura ființa lui trucească. Adesea, tresăria în el durerea: pumnii săi loveau fruntea, pieptul; degetele sale se încheștau în mușchi; bestia, gătită de propriile ei ghiare, horcăia, miserabilă, în împotrivirea ei. Delirul adolescenței covârșită de aspirații zadarnice, îl posedă — după cum diavolul stăpânește mai bine pe ascetul care se torturează, înșelat după extazul său divin. Instinctul de conservare rupe cătușele conștiinței. Prin chiar această risipire a energiilor sufletești și cerebrale, foamea simțurilor e sporită. Organele palpită sub seceta lăuntrică: ochii se limpezesc; imaginile își recapătă frăgezimea și înțelesul lor primitiv, mărilor sorb aromele acelei fermentări ce părguește rodul; suflarea vastă a pădurii pătrunde în pieptul ce se umflă părăind; inima svâcnește ca sub lovituri de ciocan; sângele curge sfredelitor ca dăre de foc... Il frig foamea și setea pământescă. Cerul gurii e uscat — și, uneori, dorințele exasperate sbucnesc într'un găfăit prelung, ca o implorare nearticulată...

Și această frământare zorește pașii. Picioarele par'că vor să apuce, ca și mâinile care scormonesc ierburile înalte, cari rup florile răcicite și, tu o singură smucitură, desfrunzesc crengile ce-i biciuiesc fata. Frunzele, ca niște fluturi finuți în palmă, își iau sborul în vânt. Goana începe. Miron aleargă printre copaci, se rotește în jurul trunchiului, ca și cum s'ar ascunde de priviri cari îl cântă. Apoi, par'că îl gonesc fiare hămesite. Le simte în urmă salturile și urletele — și el sare peste gropi, peste șanțuri de torrente, se năpustește în tufișuri, se împiedică de-o rădăcină și se rostogolește pe o pantă...

Veselia lui e simplă, fără gânduri. E fierberea sângelui tânăr; sănătatea primitivă a animalului descătușat se risipește prin belsugul excitant al firii. Și sub bolțile fremătătoare răsună râsul. — hohotitor, sguindu-măruntaele, strivind lacrima sub pleoape. Râsul plin, scânteietor ca un pumn de cristale aruncate printre crengi; râsul sfidător, avântat prin umbrele rănite de câteva raze, râsul sarcastic, de biruitor al bestiilor imaginare; râsul fășnitor ca o coioană de apă, pulverizată în mii de curcubeie. Râde nebunia cealaltă, a simțurilor fără frâu. Râde singurătatea ce se ignorază pe sine, pierdută în necunoscutul triumfal al pădurii fără orizonturi...

Foamea! cum îl mușcă înăuntru, în pustietățile organice! Agile, se prind brațele și picioarele de trunchiul; se cătără, își saltă greutatea hărțuită de diavoli șugubeți. Se apucă de ramuri, se leagă deasupra abisului și, dându-se peste cap, iată-l acolo, în frunzișul mărului sălbatec. Dinții se înfing în rodul cărnos, cu suc iute, acrișor; limba ațâțată plescăește sub cerul gurii — și în corp dospește vigoarea nouă. Fiecare măr cere să fie mușcat; dar degetele culeg mai pretențioase, mai oboșite. Hi-

mera din măruntae se potolește; satietatea curge prin membrele moleșite.

Dar altă himeră îl sgârie în gârleji, îi infierbântă obrazul, cu răbufneli de cupatoare încinse. Și el coboară, cu o îmbrățișare prelungă a trunchiului aspru. Pământul tresare sub pasul vartos. Râpa e alătură, îngustă și profundă rană a pădurii, umplută de vâlmășagul feregeilor, al copăceilor fâritori, al ederilor atârnânde. Miron se strecoară ca un șarpe pe povârniș, se prinde de colți, se încurcă în plasa tenace, se atârână de plețele elastice, sare de pe un reazăm pe altul. Pătrunde în prăpastia fascinantă, în cuibarul umbrelor cari se insinuează cu fiori reci în trupul infierbântat. În fundul molatec, de pe o piatră pe alta, se filtrează și spumegă printre alge e-lizivul precucurat. Curge izvorul ignorat, care nu murmură măcar, acolo, în tăcerea masivă, zdrobitoare. Și buzele însetatului sorb din apa vieții. Sângele mai svâcnește sub tâmpole, dar beția e risipită în sărutarea absorbantă: apa curge și pe mâini, pe frunte, pe obraji...

Și trupul iar se încordează; se ridică drept, înalt — și brațele se întind ca o rugă mută, ca o slăvire pură. Adorarea fără superstiții, fără gânduri, se revărsă prin respirarea profundă. Capul e dat spre spate: fâșia de infinit par'că pătrunde în el prin ochi. Il chiamă iarăși soarele; il îmboldește cetezanța ce pune stăpânire pe toate țările rebele. Și iarăși se cățără de rădăcini, sare din piatră în

piatră, urcă prin tufișurile prăpastei — și aleargă spre țata aurie a pașistei. Se întinde ca într'un pat cald — și zace așa, ascultând torsul himerelor potolite, urmărind fantomele, orbitor de albe, cari plutesc deasupra, în cerul vibrător. Eternități se scurg prin el, în odihneala lui soverană: — în ritmul pieptului său respiră și pădurea. Se îngrămădesc peste el vrăjile uitării și par'că se cufundă în adâncimi haotice. Imaginile se amestecă: efluxii colorate se contopesc în lenca lui fecundă — și grele, se unesc pleoapele...

Doarme. Somn al pământului, insondabil, plin de furnicarea obscură a noilor năzuinți. Cine știe ce umbre ale umbrelor terestre trec prin inconștiența lui triumfală! Cine știe ce arătări se înalță, ca aburii dintr'un lac, din taințele ființei sale! Ce monstruosități profilice, ce terori neîncercate încă, fac să tresară mușchii feței, să se crispeze degetele? Și ce intruchipare fascinantă, ce supremă aspirație alcătuită din toate micile dorinți, își fulgăste vâlmășurile în depărtări, pe culmi inaccesibile? Ce ființă cu zâmbet chemător, cu priviri ce-l prind ca o urează, îi agită somnul, îi emulge câte un suspin prelung, îi face să și răsucească trupul pe-o parte, pe cealaltă — și să întindă brațele?

Vis stârnit de simțurile flămâre! După cele două himere potolite, foamea și setea, — altă himeră, mai crâncenă, s'a trezit în somnul pubertății. Și, prin prea plinul sângelui, curg iritațiile cărnușii virgine; fierbînteli sbucnesc în coapse, în viscere, printre coaste. O mole-

CONST. BARASKI; CAP DE FATA

(Salonul Oficial)

1) Din romanul „Glasuri în surdina”, ce apare în cursul săptămânii.

șeală biciuită de impulsioni. Himerica dorință geme în el, încătușată, devorantă, insuportabilă. Chinul său, printre vedeniile învâlmășite, e exasperat de alte senzații par'că aleargă pe obraji o furnică, par'că îl egărie ușurel un fir de iarbă, par'că l-a atins o aripă de huhub. Vrea să se trezească; — greutatea îl covârșește: îl țin miile de legături ale Ispitei... Dar când, în ureche, simte înțepături atât de subtile încât durerea devine atroce, el își frânge somnul, sărind în picioare — și ochii săi clipeșc, îngroziiți...

Câteva clipe i se pare că mai visează. Zâmbetul chemător, privirea înlănțuitoare, aureola părului, svâcnirea sânilor — toate tentațiile din timpul somnului, el le vede în arătarea de lângă dânsul. Intinde mâna, în neștire: rezistența bruscă îi dă, odată cu fiorul primului contact, confirmarea...

E tânăra femeie a bătrânului pădurar. Trecând prin mica poiană, a fost surprinsă de somnul frumosului băiat, confundat în iarbă, potopit de soare. Plictisită de un cămin solitar, desolată de iubirea mai mult părintească a sotului, ea întârziase lângă Miron, ca un fluture atras de o flacăra. Cu naivitate agitată, îi privea somnul. Nu putea îndura visurile lui, trădate de gesturi vagi, de suspinuri prelungi: — cu un fir de mohor, ea îl necăjia, cu gânduri inocente cari ascundeau însă plăcerea amestecată cu teamă.

...Se privesc acum înfăia oară. Dar par'că se cunosc demult! În Miron, după tristețea de adolescent, care se credea, odinioară, un spirit exilat pe pământ — fierbe acum patima adolescentului care încă nu cunoaște împărățiile fastuoase ale Luxurii... Ea este primul sol. În încordarea unică a dorinței sale, înfăia îndrăzneală orarbă, de mascul, îi dă siguranța isbândei. Căci o vede și în ochii ei profunzi, cu luciri ironice, în palpitarea nărilor de felină atâțată de aromele carnagiului; în bustul ei sfidător; în svâcnirea arterelor, pe gâtul ei robust; iar degetele au convulsioni lascive, ca brațele unei caracatite...

Tăcere, profundă ca inima inflăcărată a pământului... Tăcere în care strigă viața răscolită, orarbă, nebiruită... Tăcere, în care învie atâtea generații de strămoși împerechiați... Tăcere în care se întrec atracțiile celor două trupuri — fiecare jumătatea celuilalt — și cari se apropie, cu esitări, cu ocoliri — dar sigur, ca o fatalitate.

Și delirul izbucnește. Sărutări absorbante ca ventuze de hidră, pecetluiri arzătoare, încețări strivitoare — furtuni de senzații elementare... Infinități de iubire și de ură, căci durerea se strecoară printre fericiri fremătătoare... Își amestecă respirațiile, se pătrund, se contopesc... Se unesc, cuprinși în vasta rodnicie a naturii, care își devorează creaturile ca să nască altele.

Și se revarsă peste ei mângăerile solare — și din umbră le vine suflarea mormolcă a pădurii — și prin iarbă se filtrează în ei seva fragedă a hucei — și adesea fulgeră o pasăre deasupra lor... Par'că întreaga natură își slăvește, prin perechea înlănțuită acolo, pe pajiștea însoțită, biruința ei miriadară. Ca o notă unică, risipită în vârtejuri de ecouri, răsună cântecul Pasiunii universale care îi rostogolește dintr'o prăpăstie în altă prăpăstie de uitare...

EUGEN RELGIS

In întunerec

Năruirea se îndeplinise fără veste. La un colț de stradă, castanii s'au înmulțit și și-au răsfrânt brațele peste garduri. Oamenii și-au arătat chipuri schimbate. Sunetele păreau că se ridică dintr'un târg străin, prin care pașii lui nu-l purtaseră nică. Lumina și umbra îl înspăimântau, Niciodată nu întâlnise o lume atât de nouă și atât de stranie.

Cele dintâi clipe, trecută cu greu. Nu înțelegea nimic. Se străduia să afle cine e, și cum se află în mijlocul târgului necunoscut. Privi pe furis împrejurimile — ca să nu atragă luarea aminte a trecătorilor. Ii se părea că mai întâlnise odată aceleași chipuri, dar nu știa unde. Și strada i se părea cunoscută. În vis, de mult, adunase roadele castanilor — pe aceeași piatră pe care pășea acum.

O teamă erantă îl coprinse: de întunecarea sufletului, de nebumia care înstrăinează în lume. Nu înțelegea ce se petrecuse sub țeastă, înapoia tâmpelor fierbinți. Nu înțelegea de ce i se păruse că se deșeptase dintr'un somn prelung, și că privea acum toate cu alți ochi. Privirile i se rătăciseră pe caldarâm și peste garduri. Le culese cu grijă. Ii era teamă să nu se trădeze trecătorilor. Dintre neguri, i se luminase o hotărâre: să nu afle **ceilalți** că sufletul lui s'a turburat. Își încrunță sprincenele și grăbi pasul. Truda să afle pentru ce plecase de acasă — rămăsese zadarnică. Ocoli, atunci, câteva străzi și se înapoie. În fața casei, șovăi. Deschise poartă, silindu-se să-și amintească numele proprietarului. Nu izbuti. Durerea îi destrămă trupul, îi supse puterile. Pe coridor, își smulse pălăria fără să-și dea seama. Privi gastele cu flori înșiruite la ferestre. I se păru că aude glasuri în încăperea de alături. Și se îngrozii la gândul că se va putea întâlni cu proprietarul. Alergă pe scări.

„Miercuri”... Își amintise ziua. „Miercuri”. Dar numai atât. Deschise o ușă, cu teamă. Auzi o chemare, de copil speriat. Alergă mai sus, încă trei uși, vopsite galben. Le privi cu ochi măriți. I se părea că le vede pentru cea dintâi oară. Ce cânta în mansarda aceasta, dogorită?

Totuș, aici îi era locuința. Știa aceasta, cu o siguranță pe care nu o putea lămuri. Dar cele trei uși îl stînghereau. Își mângăie fruntea. Poate se vor lumina gândurile. Nu întâlni decât un singur strigăt al sufletului întunecat: „Miercuri”.

O ușă se deschise și un chip necunoscut îi zâmbi. O străfulgerare în ceață dinlăuntrul țestei. Chipul îi trezi amintiri din vis, cari l-au înfiorat. Cândva, poate le viețuise aievea. Chipul îi zâmbea, cercetându-l. Dar simțindu-i turburarea, se apropie. Ii vorbi, îngrijorat, și cuvintele i se păreau rostite într'o limbă străină, din care trebuiau tălmăcite. Nu putea înțelege, astfel, decât prea puțin. Tovarășul neașteptat îi vorbi de „nopti albe”, de „viață turburată”, de „prea multă muncă”, de „liniște”. Ii apucă brațul și-l împinse până în fața ușii din stânga.

Înțelege că trebuie să se apere. Pași, deci, sigur, căută cheia, descuie și intră în odaie — încercând să nu se pimească de nimic. Tovarășul intră și el. Deschise larg ferestrele.

— Arăți foarte palid... Trebuie să te îngrijești.

Căută răspunsul — dar nu știa ce să răspundă. Cuvintele i se îmbulzeau puzderic, pe buze. Și nu alegea niciunul. Le lăsa să alunose în golul de întunecimi.

Celalt îi sfătui să se culce. Primi sfatul — cu nădejdea că-l va lăsa singur. Dar tovarășul era prea îngrijorat. Il întrebă mult, și așteaptă răspuns. Ca să se mântuie de chinul cuvintelor ce trebuiau tălmăcite — închise ochii. Tăcerea celuilalt îl incurajă. Auzi pași lini prin odaie, îndreptându-se spre ușă. Ar fi vrut să rădă, dar nu izbuti decât să-și tremure fața. Deschise atunci ochii.

*

De unde cunoștea odaia aceasta cu tavanul apropiat și cu o singură cadă? Se ridică din pat și se îndreptă spre fereastră. Dar un gând îl străbătu, crunt. Înțelesese, că tot ce i se întâmplase, le mai trăise odată. Își aminti, lucid, că **altădată** se întinsese tot așa în pat, se întrebase ce căuta în odaia aceasta, se ridicase și pășise către fereastră. Și începu să creadă că trăiește **atunci**.

Lumina i se cobora în suflet prin unghere necunoscute. Începu să înțeleagă — dar înțelegea ca un **altul**. Continua viața celui care se ridicase cândva din pat și pășise către fereastră. Viața aceasta se oprise deodată, straniu — și deasupra ei se așternuseră ani după ani. Aproape o uitase. Și iată că într'o după amiază caldă, lumina ei orbește dureros creierul și stăpânește în suflet.

De la fereastră, coprindea cu ochii strada întregă. Acum își aminti: se ridică din pat pentru că auzise chemarea. Corectă înfrigurat. În fața porții nu aștepta nimeni. Dealungul străzii se întâlneau oameni ce călcau obosiți, cu grumazuri aplecate.

Răscoli cu privirile curtea, fără să-și întâlnească tovarășul care-l strigase. Și, cu toate acestea, simțea chemarea încă vie. Se turbură. Se hotărî să aștepte. Poate prietenul voia să glumească, și se ascunsese prin împrejurimi.

Acum își aminti tot: trebuiau să pregătească amândoi versiunea latină pentru a doua zi. Amănuntul acesta îi coplesii sufletul cu mii de lumini neașteptate. Sângele îi lovea tâmpelul în alt ritm. Alte culori i se strecurau sub ploape. Alte bucurii își înfloriră zâmbete, și alte dureri își arătară trupurile rănite.

Ace fujit antea tempus, cum Germanos Galli virtute superarent...

Desfătarea îl turbură. Textul din **De Bello Gallico** — îi revărsa în suflet o adolescență proaspătă, prezentă, pe care o uitase. Uitase că era, încă, adolescent. Cândul acesta îl făcea să zâmbescă, prelung. Și recită iarăș din Caesar, din ultimul capitol tălmăcit în clasă.

„ultra bella inferrent, propter hominum multitudinem agrisque inopiam trans

Rhenum colonias mitterent.

Prietenul nu găsea traducerea cuvântului **ultra** — iar el îi șoptise: **chiar**. Reînoi zâmbetul.

Dar ochii îi căzură pe vestminte — și chipul îi îngheță, cu sângele scurs și ochii îngerați. Purta vestminte ciudate,

Veșnic târziu

de ANDREI ADY

Târziu suntem veșnic în toate,
Căci, sigur, venim de departe,
Cu pas istovit ca de moarte,
Târziu suntem veșnic în toate.

Când moartea ne bate la ușă,
Nu știm să ne stingem în pace,
Din suflet jeratec se face,
Când moartea ne bate la ușă.

Târziu suntem veșnic în toate,
Târziu ne e visul și rodul,
Nădejdea, odihna, amorul,
Târziu suntem veșnic în toate.

Trad. de A. P. TODOR

neoblicăminte pentru clasa V-a de liceu. Și trupul îi era nepotrivit pentru un adolescent. Își lunecă mâna pe față, și degetele întâlneau obraji înfrigurati, cu pielea aspră. Avea brațe prea lungi — și le privea ca un străin. Se întrebă cum de nu luau în seamă cei din clasă de nepotrivirea aceasta. Și încercă să continue pe Caesar. Dar șirurile i se risipiseră din minte. Uitase chiar și începutul frazei. Strada se prefăcu iarăși. Tovarășul care-l chemase — nu trebuia să fie jos. Zvonuri stinse, frânturi de gânduri, vedenii — îi străbătură, suvoaic, luminița sufletului. Află, așa cum se află în vis, că prietenul murise de mult, și că ani grei s'au așternut de atunci, destremând amintirile și prăfuind chipurile.

Frământări noi s'au împlinit în suflet, printre întunecimi. Se trezi la fereastră, cu ochii străpungând strada. Cine îl îndemnase să ajungă aici? Și nu-și putea aminti ce gândise până acum, și de ce se deșteptase zăbind, și de ce se înfrigurase..

*

Păși în odaie, ca un străin. Cântă masa de lemn, deschise scările și se uimi găsind hârtiile scrise. Răsfoi cărți groase, însemnate pe margini. Le așază, apoi, la loc — cu grijă. Privi cadra, așezată deasupra patului — și se întrebă. Il chiniau bănueli, dureroase. I se părea că a zărit cândva chipul de față zăbindu-i chiar aici, în odaie. Dar nu putea lămuri nimic. Amintirile i se destrămau ca un vis.

Se culcă, închise ochii, și vru să adoarmă. Mai păstra o singură nădejde: că toate se vor lumina, la deșteptare. Cu întuneric sub ploape, încercă să nu gândească la nimic. Se întrebă, însă, cine luase hotărîrea aceasta. Deschise ochii, și se privi. Nu își recunoștea trupul, nici chipul. Se întrebă cum viețuise atâția ani, ca un străin, în trupul necunoscut. Și se întrebă de când a aflat că e străin în trup. Și cine e el.

Se privi, cum stătea întins pe pat. I se păruă ciudate mâinile cari se sfârșesc cu degete. Degetele se mișcau lin sau precipitat — și aceasta îl uimea. Suferea

știind că niciodată până acum n'a privit cu luare aminte meșteșugul degetelor. Niciunul dintre oamenii cari trec pe stradă nu-și privesc atenți degetele. Iar el — de ce și le-a privit? Cine era el?

Nu-și putea aminti decât puține fapte. De mult timp, de o lună, de un an — s'a simțit turburat pe stradă, și s'a întors aici, în încăperea cu o singură cadră. Un tânăr necunoscut l-a ajutat să se desbrace. Apoi tânărul a plecat, și l-a chemat din curte. S'a dus la fereastră și de acolo la privit. Necunoscutul pierise. De atunci — ce se petrecuse? Cum se scursese zilele, și nopțile, și lunile?

Nu se încumeta să cerceteze trecutul. Se înspăimântă la gândul că nu va putea să lămurască întrebările. Cum de știe el că odaia aceasta îi aparține? Și ce a făcut el tot timpul, înainte de a se deștepta la viața nouă? Când a cumpărat și a citit cărțile de pe masă, din rafturi? Și cadra?

Chipul fetii îi era aproape, îi alerga priure scripșirile rare ale conștiinței — dar nu știa nimic. Se hotărî să nu se mai întrebă, să nu scruteze nici una din dureroasele taine cari îl copleșeau, sugrumându-l. Străuse pleoapele, și-și afundă capul în perne. Dar tresări, deodată, îngrozit — și se ridică. Alungă vedenia cu pumnii rășchirați — izbiji, surd, de perete.

Ii era teamă să se culce. Închise fereastră și ușă. Și se așeză, frânt, pe pat. I se părea că revărsatul zorilor se apropie în suflet. Tremura, ca în așteptarea minune. Răspunsurile la atâtea întrebări înfloreau în negurile de sub feastă.

Privirile i se opriră pe o lumânare aproape sfârșită, așezată într-un pahar, deasupra cacetelor. Alături, pe de ceară. Un toc ținea semnul într-o carte legată în piele. Acestea îl făcuseră să tresară. Chipul i se lumina, apropiindu-se de masă. **Astă noapte** cetise aici. Nu trecuseră, deci, decât prea puține ocașuri. Cetise mult, aproape toată noaptea, pentru că lumânarea era pe sfârșite. Iar dimineața, se duse la slujbă. Și nu avusese bani pentru masa dela amiază. Acestea toate, și le amintea acum cu ușurintă, începea să se facă lumină.

Își întoarse, atunci, ochii către cadră. Emoția îl sili să clipască pripit — ca să alunge lacrimile. I se păru atât de comic faptul că nu o recunoscuse..

Vru să se apropie mai mult. Și atunci își aminti că **trebuia s'o întâlnească Miercuri**. Lumina prea multă îl orbi, și îl secătui. Se așeză pe pat. Înțelegea acum mult, înțelegea aproape tot. Dar neguri îl apăsau încă, îndurerându-l.

Trebuia s'o întâlnească Miercuri. Deci, dar când are să fie Miercuri?

Se trudi să afle, cu gândul. Nu izbutea să afle capătul săptămânii. Răscolii pe masă, dar nu întâlni nici un ziar. Se hotărî, atunci, încruntat, să însemne pe hârtie zi cu zi. Începu cu Sâmbătă — când își vânduse pe Pascal. Duminică, rămăsese toată ziua în casă, și citi. Luni — se limpezi cu greutate. Toată după amiază era ascunsă în ceață. Nu-și putea aminti ce făcuse dela masă și până seara când, își întâlni vecinul de odaie. Zilele următoare, erau tot mai întunecate.

Închidea ochii, își frământa tâmplele cu pumnii — fără să găsească. De Luni la amiază — timpul se schimbăse; chipul atârnau grele, ocașurile copleșeau nopțile păreau ani. Renunță să se convingă. Știa că nu putea fi decât Miercuri,

zi în care trebuia s'o întâlnească. Gândul acesta îl liniști. Se apropie de cadră, zăbindu-i.

Dar unde trebuia s'o întâlnească? Clipi iarăși, ca să-și adune gândurile. Și care ceas fusese ales? Nu își amintea nimic. Ceața îl coprinse mai dureros. Obrajii îi ardeau și teasta părea că stă să se sfarme.

În drum spre pat, amețeala îl nărnii. Se ridică anevoie, aiurit, cu privirile turburate. Se culcă, gemând. Răsufliă tot mai pripit. Și nu putea închide ochii. Vedenia îl chinuia acum crunt, înfingându-i-se în carne. Se ridică, iarăși, și iarăși îi căzu capul pe pernă. Știa că e Miercuri, și că ea îi așteaptă. Dar unde? Ar fi plecat s'o caute. Dar dacă venea în răstimp aici, în încăperea cu o singură cadră?

În vremea aceasta, vedenia poate se realizează. Poate că își desgolește trupul în brațele necunoscutului. Sau poate strigă după ajutor, așteptându-l. Se ridică. Și își amintește, în aceeași clipă, că tot ceiazo se întâmplă cu el — s'au mai întâmplat odată, cu mult înainte. Acum, poate viscăză. Cadra îl privește stins. Și timpul începe să se scurgă lipsit de conținut, gol.

Aproape de fereastră, înțelege că a rămas același adolescent, talmăcitor al lui Caesar. Totul a fost numai un vis urât, din care nu-și amintește decât frânturi desprecchiate și stranii. I se pare că în vis suferea într-un pat, deasupra căruia atârna chipul unei fete. De câte ori i se înspăimântă, încă, vedenia propriei lui fături, în vis. Era cu mult mai mare, ochii îi ardeau în orbite vinete și buzele înălțate, îi tremurau. Și se svârcolea în pat, într-o odaie cu o singură cadră.

Și amintindu-și toate acestea, rămase lângă fereastră, privind strada, și așteptându-și prietenul. Trebuia să pregătească împreună versiunea latină. Și nu îndrăznea să-și întoarcă privirile în odaie, de teamă să nu întâlnească chipul fetii din vis. Și se angă Domnului să-i trimeată mai curând prietenul — și cercetă lacom strada, așteptându-l.

MIRCEA ELJADE

AL. PLAMADEALA: PORTRET
(Salonul Oficial)

Floarea lui Sânzien

— Urmare —

MUMA VANTURILOR

...Văpae!
Tu crezi că numai unul și-o logodi 'n dorință?
...Sunt mii acei ce-și leagă de ea o năzuință,
Sunt sute cei ce-o caută și n'o găsesc de cum —
Sunt alte sute-aceia ce se întorc din drum —
Și mii și mii pe lume sunt cei ce-au cunoscut-o
Și când i-au fost aproape și-au răs de ei, c'au vrut-o.

PRIMAVARA

Sunt mii și mii?...

MUMA VANTURILOR

Ca unul... Frumoși lângă urâți.
Se zice că-i minune și de-ai-a-o vor atâți
...Și Sânzien, voivodul, cu oastea lui în zbor
Acuma rătăcește spre „Floarea Florilor!”
O 'ntreagă oaste: fluturi, albine, musculițe,
Un Bărgăun! Răgacea cu foță în altife,
Tânjarul spâni... Un greer bătrân, și guraliv
Un altul — dintre tineri — sprințar și costeliv.
Un roi de viespe, toate cu acul la 'ndemână —
Furnicile, în cărduri, finându-se de mână
Sau ciugulind pe-ascunse o turtă de migdale,
Din zepărlări, coboară din zările albastre.
Călcând în drum spre floare, hotarul țării noastre!...

(pauză)

„Și ca să-ți dau o pildă, chiar crivățul din nea
Ală de ea, și uite, — L-am tălmăcit: O vrea!
A fost de-ajuns o vorbă și-un gând afățător,
Și-o vrea și el, sârmanul, precum atâți o vor!...
Deși măcar odată o floare n'a avut...”

PRIMAVARA (miloasă)

Sârmanul!..

MUMA VANTURILOR

Fericește-l: aceasta hrubă-i seut!

PRIMAVARA

Dar peștera-i de ghiață!..

MUMA VANTURILOR

Și n'avea griji!.. Zefirul va fi al tău, lumino...
Adesea se întorc pașii de unde, când plecară,
N'ar fi crezut v'odată c'or să se 'ntoarcă iară...
(Des amândouă. Zefir a rămas singur, tăcut, pe acelas
trunchi de pom. Crivățul, zbatându-se în peșteră.)

CRIVĂȚUL

Ea zise: „fericește-l că'n hrubă e închis!..”
Oh!.. Ticăloasă mamă! Sunt fericit ai zis?...
Cum poți să minți atâta, când eu de-aș fi în stare
Ași surupa pământul și-aș sparge ghiața tare
Și-ași spulbera și cerul, — o mână de nisip —
De-ar fi stajung la floare, din flori să mă'nfirip!

(Urletul lui continuă până se potolește treptat)

O undă de răcoare adie de pe culmi: frunzișul se
mișcă... florile își strâng corolele... Sunt „brizele de vânt”.
Subjiri, în valuri străvezii, se adună în păleuri în fundul
scenei, pe o culme. Vântul cântă în frunzișuri încet, o me-
lodie caldă pe care brizele se leagă în dansând, cu trupul
ritmic închinat de pe o parte pe alta, după cum adie cu-
rentul născut de ele. În timp ce danțul se desfășoară în
zare, florile-și șoptesc:)

O FLOARE

Răcoarea adie, corola mi-o strâng.
O boare ușoară coboară din crâng...

ALTA

Sunt undele care s'ating de pământ
Ca lulgu de grele: sunt unde de vânt..

ALTA

Vă strângeți potirul, — să creadă că noi
Cu toate — adormirăm când veselul roi
S'abate'n grădină în danțuri și cânt..

TOATE FLORILE

O boare de aer pe unde de vânt!..

(Cântecul frunzișului se aude mai tare, și din cadrul
îndepărtat al orizontului, undele de vânt coboară în sec-
nă, printre flori, în pași care abia ating pământul. Întâi
străbate o singură undă de brize, ca un val, apoi altele.
Tânjarul Mărăcine sburlit, cu dibla după gât, răsare diu
mijlocul lor. Brizele de vânt, răd, apoi se așază în rendă-
rile din stânga).

TÂNJARUL MARĂCINE (la mijloc)

Frunză verde iasomie
Dragostea-i o păpădie
Cum o suflă, zboară'n vânt,
Floare neagră de pământ!..
Undelor, unde de vânt,
Serpi de aer pe pământ,
Aripi calde în văzduh,
Păsăruici zburând prin stuh.
Iele care-afineși drumul
Călătorul de-l pândiți
Și-l momiți
Și-l zăpăciți,
Să zburăți apoi ca fumul, —
M'ați jurat și m'ați adus
Tot pe sus, pe sus, pe sus...
Rădeți voi în iarbă, bine,

De tânjarul Mărăcine!..
Sânzien, în cap de oaste,
Rătăcea pe drumuri proaste.
Eu, tânjarul Mărăcine
Ca să-mi fie mie bine
Mă lăsați pe după coaste...
...Dacă drumurile-s proaste?!

Ce era să fac? — Să cânt!..
Și-așipisem pe pământ
Sub un spic bătut de vânt.
Și-acum iată-mă aici...
Fluturi mici și licurici,
Greieri, viespe și furnici
Și lăcuste, și albine,
Vin și ele după mine...
(Către undele de vânt).

Mulțumesc că m'ați adus
Mai 'naintea lor, pe sus!..

(Tăcere. Și deodată, Zefir, de pe trunchiul îndepărtat
și umbrit de flori de unde a privit nimit toate astea, către
Tânjarul Mărăcine.)

ZEFIR

Străini în țara noastră?

TÂNJARUL MARĂCINE (incurcat)

Ia uite!.. Cine-i domnul?!

ZEFIR

Și nu vă este teamă c'o să vă prindă somnul
de veci?... Ce cutezare! Dușmanii mei aici!

TÂNJARUL

Dușmanii?!

ZEFIR

Oricare găză, mie e un dușman!

(Va urma)

N. MILCU și R. GYR

Bunul prieten

Nu ești munte, nici tu, mai puternic ca moartea, ca tot ;
Nălucind peste culmile-ți reci, cu intristare socot
Te simțeam mai grozav decât toate ce 'n lume incap,
Vulturi verzi clătiindu-ți coroanele negre pe cap.

Ești mai mic decât dorul, ce urcă pe lung drumuleț,
Ochiul lui e 'n țăriile-albastrului fără de preț,
Pe când — monstru 'necat — peste tine se 'ncerne zarea;
Numai noaptea 'n tenebre murmuri, murmur surd, ca și marea —

Pelerin înfocat, eu la tine descind, pentru tine,
Vine sufletul meu : pelerin blestemat, către tine ;
Pașii mei te străpung și te scapără 'n sânge și stele ;
Nu mai tac, nu mai stau, nu mai mor : ei sunt vorbele mele.

MIHAIL CELARIANU

Compliment pentru o păpușă

Eu nu știu locul unde te odihnești ferită,
dacă și-acolo timpul aceeaș oră-arată
și dacă steaua asta și-acolo e zărită
printre lumini albastre la-a cerului serată

Dar cuget că'n lectură în vis sau la teatru
ori unde am întâlnit-o, făptura ta o știu.
Tu nu pleci la plimbare exact la ora 4,
și nu aștepți în scară înmănușat să viu.

Tristețea ta, poetul ți-o dă și-o ia cum vrea
El hotărăște ceasul frumos ca să mori,
trupul tău de stofă cauciuc și catifea
ca unele prințese adoarme printre flori.

SERGIU DAN

Cântec scris

Scriu aceste cuvinte
pentru ca șirul lor
— ticluit —
ca pe o targă o făptură cuminte,
De floarea sufletului tău uitată,
De ochii micii tale adorată,
să-ți mai aduc'aminte,

Răsără ghiociei,
și ți i-oi cerne 'n poartă,
să calci pe floare albă
ca să te faci mai bun ;
Să-ți mai întorci cuvântul
spre inima,
ce gândul
ar trebui să-ți spue,
ce nu pricep să-ți spun.
Și dacă loarea albă
nu va 'mplini descântul,
mai am o floare strânsă
pe care nu o știu.
Am s'o arunc la urmă —
și-atunci...
atunci ca vântul,
spre floarea ta uitată,
degeaba o să vii.

VIRGINIA GHEORGHIU

TG.-MUREȘ după un manuscris din veacul XVIII

Târgul Mureșului și Târgul Secuilor

În scaunele secuești, care au fost în decursul veacurilor grănarul din care și-au recrutat Domnii din Principatele române contingente însemnate de luptători, s'a simțit deasemenea nevoia înființării de cetăți-orașe.

De aceia s'a întărit în partea de apus pe valea Mureșului orașul-cetate cu acelaș nume, iar în partea de răsărit orașul-cetate, după numele locuitorilor.

În ungurește primul se numește Moros Väsärhely, cel de al doilea Udvarhely.

Însemnătatea acestor două orașe-cetăți începe însă, de prin veacul al XVI-lea după păstrarea, în urma desființării regatului ungar, a Principatului Transilvaniei.

În tot timpul existenței Principatului

transilvan secuii, cei mai vechi unguri aduși aici pentru paza granițelor în partea răsăriteană, s'au adunat dese ori împrejurul acestor două orașe-cetăți atât pentru a asculta poruncile Principilor cât și pentru a lupta împotriva acestora când era vorba de încălcarea privilegiilor seculare.

Luptele cele mai îndârjite, secuii le-au avut cu Principii Bathorești, cari le-au nesocotit drepturile obținute cu multe jertfe de la regii unguri.

În timpul răscoalei curuților aici s'au purtat lupte aprige pentru răzbunarea lui Doja.

De zidurile acestor cetăți s'au isbit de altfel și oștile românești, mai cu seamă cele moldovene în timpul domniei an-

bițiosului și istețului lui Petru Rareș.

În 1529 armatele moldovene reușind să aducă sub ascultarea lui Rareș scaunele secuești a fost supus și Târgul Secuilor.

La porunca Turcilor, Alexandru Lăpușneanul, în 1552, intră pe la Oituz în Transilvania, ocupă ca amic a lui Ioan Sigismund, fiul lui Zapolia, Târgul Secuilor, de unde se îndreptă spre Târgul Mureșului.

Ambele orașe-cetăți fotografia noastră le reprezintă în starea în care se aflau la 1755, după ce fuseseră restaurate de către Ioan Sigismund Zapolia în 1565.

MIH. POPESCU

TG.-SAGUIIOR după un manuscris din veacul XVIII

MENTIUNI CRITICE

OTILIA CAZIMIR: Fluturi de noapte, poezii, editura „Cartea Românească“.

Există — oricât Institutul de măsuri și greutăți al d-lui Mihail Dragomirescu s'ar opune — un relativism critic, grație căruia verdictele se dau cu drept de apel, mai mult chiar, se întâmplă ca o jurisprudență de fași să n'aibă putere de lege la București și viceversa. Relativism, de altminteri, care vivificază atmosfera literară și ne smulge acelor tiranii oarbe la care se dedau, fie în politică, fie în critică, firile dictatoriale. Relativism pitoresc am adăoga dacă el n'ar scoate la iveală ciudate malformațiuni originare și dacă n'ar trăda, la acelaș spirit critic, fenomene, intru totul contradictorii.

Incercând să scriem despre „Fluturii de noapte” ai d-șoarei Otilia Cazimir, acelaș relativism critic ne-a dus, fără de voia noastră, la începuturile poeziei feminine, în literatura românească. Drumul pe care această poezie feminină l-a străbătut în ultimii 30 de ani, e cu adevărat miraculos. Eminescu pusese încă dela 1870 — și Maiorescu se sczisase din oficiu și încă definitiv — piatra de hotar între trecut și viitor, în poezia masculină.

Tot ceea ce a urmat după Eminescu: Coșbuc, Anghel, Arghezi, e de o calitate demnă de poezia marelui predecesor. Cu totul altfel stau lucrurile cu poezia feminină. Ea apare foarte târziu. Și e aproape ciudat să vezi cum în rândurile aceleiaș „Direcții noi” dela 1872, Maiorescu pune și pe Eminescu și pe colonelul Șerbănescu și pe d-șoara Matilda Cugler.

Floarea'n câmp când vestește,
Alta'n locu-i înflorește,
Dar în pieptul omenesc
Florile când vestejesc,
Cade roua în zadar,
Alte'n loc nu mai răsar,

î se păreau lui Maiorescu valoroase prin „eleganța limbajului și sinceritatea simțirii” și-i amintea, totodată, de Heine și de Lenau. Ceeace de bună seamă trebuie să fi fost așa. Dar timpul macină iluziile, răscumpără erorile fatale, stabilește noi puncte de reper și dă numai Cezarului ce e al său. Poezia feminină de astăzi, o Alice Călugăru, cu inspirația-i păgână, o Elena Farago cu faldurile larg desfășurate ale emoționantelor confesiuni, o virtuoașă a sonetului ca Alice Soare, hieratismul parnasian al Clădiei Millian, miniaturismul Otiliei Cazimir, iată nume și inspirații care au încetățenit în republica literelor românești, poezia feminină. E un drum ca de la haosul nediferențiat la despărțirea pământului de ape. Dacă nu și mai mult.

Ceeace nu înseamnă că totul este admirabil în această poezie feminină.

Din nenorocire, relativismul despre care vorbeam e așa de puternic încât a-

celeași cuvinte pot să designe, la epoci diferite, tot alte adevăruri. Căci iată, nu alte sunt rațiunile, și nici chiar Heine nu lipsește, din prețiosul studiu pe care d. G. Ibrăileanu, îl consacră poeziei d-șoarei Otilia Cazimir. Ai zice că la distanță de peste 50 de ani revine păcatele feminine ale „Direcției Noi” a lui Titu Maiorescu, dacă scriitoarea la care se aplică d-l G. Ibrăileanu n'ar fi o reală poetă, care în nici un caz nu trebuie făcută responsabilă de exagerările ce s'au pus în circulație pe scama talentului d-sale, exagerări pe cari și d-l Ibrăileanu le cultivă cu deosebită preferință. Vorbeam de un anume relativism. Iată-l urmărindu-ne pas cu pas și căutând să

OTILIA CAZIMIR

ne convingă că există o percepție critică pe regiuni și că ceea ce lașului i se pare a fi o „poezie pură” sau „creație”, la București se numește imagină, metaforă și teme versificate pentru uzul revistelor de copii. Dar să precizăm, începând anume cu ceea ce ni se pare că trebuie eliminat din poezia d-șoarei Otilia Cazimir Mai întâi foarte multe locuri comune, clișee al căror reziduu de imagine s'a consumat în decursul veacurilor:

„Și'n ochii-mi de copil ad nimănu”;

„Pe ochii vineți și impietrați ai zării
Se lasă moi pleoapele'nserării”;

„Cu glasuri de greeri, mărunte,
M'adoarme pământul bătrân...”;

sunt numai câteva din această zestre semănătoristă pentru care s'ar putea alcătui și o teză de doctorat; adăogați apoi atâtea versuri inexpressive, fără nici un germen evocativ, precum:

„Pe brazde negre înfloreau pansele
Și le stropeau pe inserat bătrânii mei

C'o stropitoare verde, smălțuită”;
„Un Ciumatir cu frunza colbăită și concavă;

„Mircasma florilor prea tinere și albe
Plutește prin grădini, ușoară”;

care se încurcă printre picioarele atâtor alte versuri, frumoase; nu scăpați din vedere că atâtea imagini le-ați mai întâlnit, în felurite lecturi, că următoarele 4 versuri nu sunt de fapt decât o reeditare din Alecsandri:

Și dăbuind, un gândăcel
Cu poletele-i antene
Coboară de pe un mușetel
La umbră, între buruene;

minus frăgezimea și plasticitatea corespondentelor din „Sfârșitul iernii”; remarcați apoi că atâtea din romanul sentimental din „Fluturii de noapte” ai d-șoarei Otilia Cazimir aminteste pe „Toi et moi” a lui Galdy; că după aceea, cultul pentru imaginea cu orice preț o mână adeseori la prozaisme destul de grave, ca acea imagine în stilul ofițerilor de stare civilă „înalta cingătoare a lui Dumnezeu” pentru cărcubul reflectat în cupele de petală ca o „eșarfă de lumină, ireală”; că maniera „colloquilor”, a panourilor elegiace ca „sfârșitul de vară” și mai ales ritmurile, antepenultimele (ca să nu zicem paroxitone) sunt prea mult ale d-lui G. Topârceanu ca să mai poată fi împrumutate; că ritmul atâtor din poeme nu face una cu ritmul interior și mai ales conveniți că „Melcul”, „Cărțița” și „Liliacul” sunt istorioare versificate pentru copii, în care fantezia poetei e la nivelul exigențelor unei modeste pedagogii:

Și scurmă-asa, mereu, — și nici un gând
N'o 'ntrebă: pentru ce? și până când?...

Copiii vor simți'n adâncul ei
Un șgomot surd de muncă și de luptă
Obscură... monotona... ne'ntrepută...

din care se poate urmări demonstrația; recapitulați toate aceste inconveniente și pentru a vedea câtă sgură e în poeziile d-șoarei Otilia Cazimir, dar mai ales pentru a înțelege cum peste toate aceste păcate talentul autoarei plutește, puțin cam în genul albinei salvată dela înec pe o frunză desprinsă la timp, de prietena ei, păsărica, dar oricum plutește. Pentru că d-șoara Otilia Cazimir este în tot ce serie o miniaturistă. Nu fabula ci epigrama, nu poema sentimentală în care digresiile sunt plumbi în aripi și ritmul, nedumescit, nu știe ce să facă ci camcea elegiacă, puțin inscripție funerară:

— Am închinat iubirii trecătoare
Frânturi de suflet și scântei de rime, —
Însângerate jerbe funerare,
Pe un mormânt în care nu e nime —

și puțin hai-kaïs japonez, crin de mormânt și petală de cires, — ceea ce realizează d-șoara Otilia Cazimir în „Sirofe risipite” — iată lamura producției sale poetice. Și-atunci iată un catren din contabilitatea amoroasă a lui Catul:

De azi încolo, n'o să-l mai iubesc...
Dar când îi văd privirile păgâne
Și zâmbetul copilăresc,
Mă jur că n'o să-l mai iubesc de mâine;

sau iată un altul, ca o variantă temperată a celebrului distih „odi et amo” din acelaș Catul:

Ești rău, — dar când aud c'o spune altul,
Plec ochii 'n jos și de mânie tac.
Nu! Numai eu, în toată lumea asta,
Am dreptul să te cert — și să te 'mpac;

sau iată prescripții pentru lumea cealaltă
și pentru cari singur Dante ar putea
fi interogat :

În clipa cea din urmă-a judecării,
Își vor primi amara lor răsplată,
Și ochii tăi, că n'au știut să plângă
Și ochii mei,—că n'au răs nici odată;

atitudine așa de conformă cu toată poezia
sentimentală a d-soarei Otilia Cazimir,
care o apropie de o oarecare glacialitate
picturală.

De aici și reușita pastelurilor sale căci
oricât ar spune d. Ibrăileanu, că „descriptivul
pur“ nu o caracterizează pe d-soara O. Cazimir,
adevărul este că ceea ce e mai reușit în poezia
d-sale e poezia pur descriptivă. Tipică pentru
această latură e poema „În pădure“, din
care nu putem cita decât trei strofe :

Din putrede 'mpletiri de buruiene,
Din feriga stropită cu rugină,
Albastre Campanule, în lună,
Potirul fin și-l leagănă alone!

Viața caldă 'n ferburi lungi palpită
Și dormică se 'mparte de-o potrivă
În fași cu scoarța aspră și masivă
Ca și'n plâpândul fir de mărăgărită.

Un grangur, în lumina argintie,
S'abate amestec de peste culmi, —
Și parc'a înflorât deodată 'n urmă
O floare rară galbenă și vie.

Ar trebui însă să cităm „Măcăleandru“
și „Craiu Nou“ — admirabile miniatuuri
în care talentul d-soarei O. C. sobrietatea
descriptivă este în special realizat.

Și-acum se va înțelege pentru ce începeam
aceste rânduri despre poezia d-rei O. C.
sub scutul aceluși relativism critic pe care-l
vedem exercitându-se dela un meridian la
altul. Fluturii de noapte chiar dacă sunt
efemeri — ceea ce nu e cazul adevăraților
„Fluturi de noapte“ ai d-soarei O. C. — nu
sunt însă mai puțin grațioși și cât timp
daușează în jurul flăcărilor risipesc ceva
din polenul diamantin al florilor prin cari
au hoinărit și'n zori, chiar dacă, asemeni
fluturilor d-soarei O. C., — „prizonierul
mălei mele“ — îi aflăm morți, nu păstrăm
despre ei o mai puțin induloșitoare
amintire.

TUDOR MUȘĂTESCU : Vitrinele
Toamnei, poeme; tipogr. Gh. N. Vlădescu
Câmpulung.

Cu toate că-s luni de zile de când au
fost culese, aceste poeme de toamnă și
provincie, nu și-au pierdut încă nici
toată aroma, nici mustul tot. Cea mai
bună dovadă, pare-se, că este poezie în
paginile acestea, aerisite, pe unde
versul oarecum liber, oarecum familiar,
se preumblă în voe și sporovăind de
toate, cam în genul fecioarelor lui
Jammes ce merg pe sub arborii
aleilor vorbind „de te miri ce“. Și
nu este poate nepotrivit să consemnăm
ca un punct de istorie literară :
Capitolul influenței lui Francis
Jammes la o bună parte din
tinerii noștri lirici. Este, ziceam,
poezie, să se convingă de aceasta. Nu,
însă, mai înainte de a stărui asupra
unui defect capital ce se întâlnește
la majoritatea

culegerilor de poezii : absența unui
spirit de selecție. Dacă ar fi să
rămânem în același domeniu așa
zice : un coșuleț, cu smenură
delicioasă, al cărui fund însă
e plin cu hârtie. Nu încorectitudine,
de bună seamă. Nu mai puțin,
însă, necazul că sunt frustat de
o jumătate de coșuleț din această
smenură delicioasă. Și cum
trenul n'a plecat încă și cum am

ceea ce constituie lotul d-lui T. Mușătescu
este poezia provincială, pentru care
suflul său alcătuește o sensibilă
cutje de rezonanță.

Orășanul reîntors în cadrul rural
este iar o temă favorită a d-lui
Mușătescu, pentru care d-sa posedă
o coardă impresionabilă. D. T. M.
este apoi un intimist, un poet al
interiorurilor — iată pentru ce
o anumită discreție se impune în
alegerea tonurilor și în situarea
decorului. Când d. T. M. se
ghicește și se aplică în temele
pentru care are o deosebită
emoțivitate, avem sau poeme de
un filtrat umor ca în acel
pastel „Pricteni“, sau poezie
nostalgică ca în „Trenurile“ :

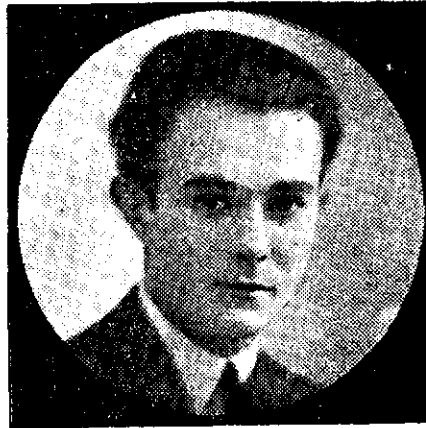
Gărește-te, ce va rămâne după
plecare în odăita noastră.
Petale—din crizantemele tale
albe—vor cădea ca o zăpadă
veștedă lângă fiecare gâstră.
Cărțile de pe etajeră vor medita
așteptând să le deschidă
mâna dragă
Și portretele își vor șterge
de pe buze, zâmbetul cu care
ne-am privit o toamnă
întregă
Vor dormi somn de mătăasă,
așteptând să te îmbrățișeze,
pernele de pe divan ;
Clintezii de pe ceștile de
ceai vor plânge oblice
lacrimi minuscule de porțelan
Ursul de lângă patul tău,
își va suga unghiile plictisite
că nu vîi să-l mângâi pe
blană
Și va îngenunchia în nisip
să întrebe constelațiile
de tine arabil de pe
scoarța persană.

sau mai ales, acele două portrete
rurale, al „proprietarului“ și al
„intelligenții“ de sat, care ar
trebui citate în întregime și
care nu pot să lipsească dintr'un
salon, vreau să zic dintr'o
antologie a umoriștilor.

Iată pentru ce am sfătui pe d-l
T. M. să se reîntoarcă la sine,
să părăsească între altele,
modelul romanțelor și
scenadelor pentru care îi
lipsește o anumită
suavitate, mai ales că
lotul d-sale, al poeziei
provinciale e destul de
bogat ca să hrănească
și pe urmașii d-sale.

PERPESICIUS

În numărul viitor :
Emanoil Bucuța : „Fuga
lui Șelki“, roman.

TEODOR MUȘĂTESCU

descoperit lipsa la timp, să
adresăm două trei cuvinte de
reproș. Concentrarea e între
întâile obligații ce se cer
unui debutant în poezie. Ea
ajută, prin eliminarea a tot
ce e reminiscență, fie în
alegerea temelor, fie în
manieră. Este o circulație
a modelelor în poezie și ea
trebuie mai cu oselire evitată.
Dece să cânt poezia
circulară, să zicem, dacă
ca nu îmi e familiară,
dacă n'am trăit-o
niciodată, dacă n'am
avut revelația acelei
poezii. Sau dece să
vreau să storc din orice
temă o picătură de
spirit, când „spiritualul“
stă în noi, într-o
dispoziție firească,
grație acelei lentile
interioare, prin care
se refractă ambianța,
indiferent de „dispoziția“
noastră, indiferent de
unghiul de incidență al
ambianței. Cu aceste
rânduri, cari vor să
spună cât de necesară
ar fi fost o selecție a
acelui material eterogen,
vom spune că

SEROVA MEDREA : STATUETA

(Salonul Oficial)

Două albume originale — manuscrise din sec. XVIII (1723—1729)

de IOAN BACILA

În anul 1718 în urma războiului purtat de Austriaci contra Turcilor isprăvit prin pacea dela Pasarowitz, Oltenia revine Austriacilor și a fost încorporată sub numele latinesc Valachia cis Alutanae.

Cum noii stăpânitori căutau să cunoască foarte bine și în mod amănunțit noua provincie, procedează după sistemul lor administrativ și face o descriere amănunțită a tuturor localităților. Unii ridică hărți (prin anii 1718—1720), alții fac descrieri asupra bogăției țării, iar unii ea să nu se lase mai pe jos fac desene și planuri în această asupra mănăstirilor arătând partea pitorească și arhitectonică a locașurilor de rugăciune. Din fericire această muncă făcută se păstrează astăzi în hărți, manuscrise, descrieri și albume.

Într-o hartă austriacă care arată cursul Dunării dela isvor până la Marea Neagră se dau câteva vederi: ruinele podului lui Traian și două vederi ale Dunării la Porțile de Fier.

În colecția de manuscrise germane ale Academiei Române se găsește unul din anul 1723, compus din 88 foi cu titlul următor:

„Kurze Erklärung und Bericht über die Disseith des Alt-Flusses gelegene fünf Districte der Kayserlichen Valachey sive Valachia cis Alutanae. Neu Verfertigte Land, Charte verfasst von Friedrich Schwanz, des Löblichen Graf Heisterischen Regiments Hauptmann. Anno 1723“.

Acest manuscris conține descrierea țării din punct de vedere geografic, dar are un capitol foarte important relativ la partea iconografică (foile 63—88) intitulat „Kurze Beschreibung durer Vornehmsten Klöster und halübaren Artyer in der Kayserlich Oesterreichischen Wallachev, zu denen Plans und Prospects gehörig“.

Acest capitol pe lângă descrierea fiecărei mănăstiri și dau vederile lor. Astfel sunt:

1—2. Vederea orașului Râmnic, arătându-se reședința episcopală, biserica franciscană, râul Olt și întăriturile. Tot pe această foaie se dau și schița bisericii episcopale din Râmnicul-Vâlcea.

3. Planul și vederea mănăstirii Hurezi, întărită cu ziduri.

4. Planul și vederea mănăstirii Bistrița, în spate sunt munții.

5. Planul și vederea mănăstirii Polovraci lângă munți.

6. Planul și vederea mănăstirii Tismana.

7. Vederea mănăstirii Strehăia, arătându-se biserica, bastioanele, vechile întărituri și grădinile.

8. Vederea mănăstirii Cozia, unul din cele mai frumoase desene din acest album.

Se arată mănăstirea, două mici biserici, care au fost ocupate de trupele austriace, satul Căciulata și drumul lui Traian pe Valea Oltului.

9. Planul mănăstirii Cozia.

10. Vederea mănăstirii Brâncoveni cu locuința Domnului.

Afară de aceste se mai dau și vederile cetății Vidin.

♦

Un alt album este din anul 1729 intitulat *Trachten-Cabinet von Siebenbürgen* dăruit Academiei Române în Martie 1912 de Baron Ludovic Czékelius de Rosenfeld din Viena.

Acest album este format din 119 desene în aquarelă, reprezentând aproape toate persoane istorice sau costume din Transilvania și Țara Românească dela începutul secolului XVIII.

La începutul albumului este o foaie cu bustul lui Plato, apoi urmează o relație istorică asupra Transilvaniei scrisă de mână. Autorul acestui prețios album nu se cunoaște.

În manuscris se dau persoanele cari au jucat rol politic sau cultural în Transilvania, astfel găsim pe Marcus Pefflinger, Georgius Hutter, Daniel Malmer,

Valentinius Franck, Andreas Fliser, Georgius Ambruster, Ioannes Haupt, Harteneck, Weber, Teutsch și alții.

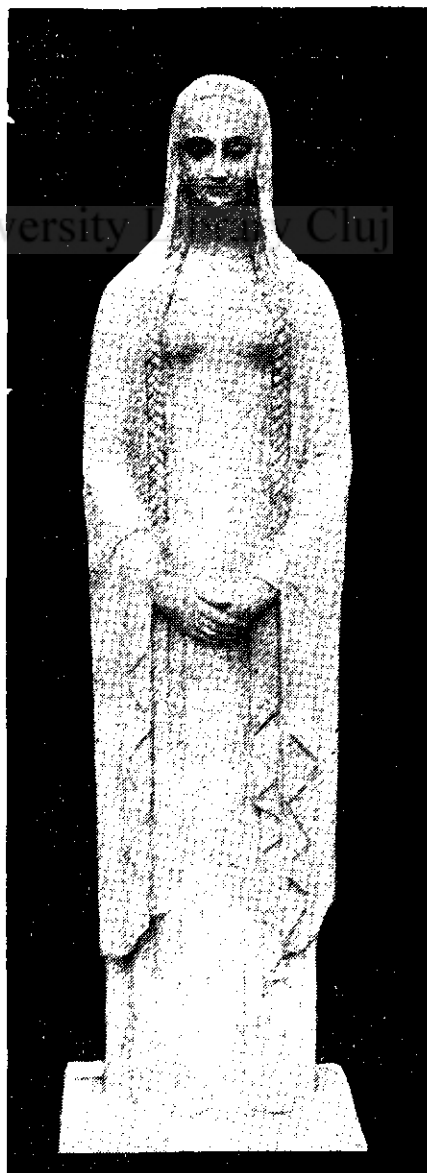
Pe lângă Principii ardeleni ca Bathori, Rackozi, Bethlen Gabor, Kemeny și Apaffi, se dau tipuri și costume de Unguri, Sași, Români, Secui, Țigani și alții.

Partea care ne interesează sunt Români, (pl. 90—115), astfel ne dau Români din Transilvania (pl. 90—101): preot, patru ciobani și păzitori de vite, sătean, două femei în costume de vară, femei din Făgăraș, femei în costum de iarnă și femei din mahalaua unui oraș.

Tipurile și costumele din Țara Românească aflate la pl. 102—115 sunt următoarele: un episcop, un egumen, o călugăriță, un boer, soția unui boer, trei femei dela orașe îmbrăcate în costume orașenești, grup de țărani, negustor țărău și vizitiu.

Pentru studierea vieții românești de acum 200 de ani aceste două albume originale-manuscrise au o foarte mare importanță iconografică și etnografică din timpul acela.

IOAN C. BACILA

M. ONOFREI: FECIOARA

(Salonul Oficial)

Cinematograful

„MON HOMME“ cu Pola Negri și Charles de Roche

Un film care ar fi putut fi foarte frumos.

Intr'adevăr ideea autorului e bună, tot așa și chipul cum în general e dezvoltată, pe ici pe colo chiar regia satisfăcătoare, jocul artiștilor câte odată strășnic.

Totuși...

Subiectul e luat din viața eroilor scurți lui Francis Carco.

Războiul ce a deșteptat atâtea conștiințe, trezește el un ecou și în sufletul micuței „Mierla Neagră“ supraumită „regina apașilor“. Simte ea în mod obscur nevoia de a se ridica spre o altă viață pe care o crede superioară, se supune acelei evoluții de care vorbesc sub formă de giună Armont și Gerbison în minunata „L'ecole des cocottes?“

Ruperea ultimei legături puternice ce o mai reținea în lumea aceea — moartea pe front a apașului Fernand — este ceea ce o decide să accepte a deveni soția avocatului Grammont pe care totuși nu îl iubește, dar nici nu îl disprețuiește.

Ceva însă o atrage pe Claire Grammont în taverna Mamei Boulé, unde se reuneau apași și unde pe vremuri era cartierul general al lui Fernand, ceva de care nu își dă sau nu vrea să-și dea seama. Intr'una din escapadele sale regăsește pe Fernand care nu murise. În sufletul „Mierlei Negre“ se făcuse însă o ușoară transformare. Nu disprețuie pe apași, din certră, un incident petrecut în chiar acea noapte, o făcuse să-i preferască mai mult decât pe aristocrați.

Totuși... simte nevoia de a întreba pe „apașul ei“ ce ar zice dacă ea ar fi femeie de lume, acoperită cu pietre scumpe.

Cu un gest minunat de forță, Fernand (Charles de Roche) spune că i-ar smulge bijuteriile și ar ucide-o.

În acest timp sosește poliția condusă de șeful siguranței Grammont, însăș bărbatul „Mierlei“.

Claire înainte de a fugi îi dă lui Fernand adresa ei. Ajunsă acasă își pune rochia cea mai elegantă, toate bijuteriile și așteaptă.

Fernand sosește, dar în loc s'o omoare cum se aștepta ea, se mulțumește să-i ia incelele și colierele. În clipa aceasta el a căzut în ochii ei pentru care nu mai e decât un jefuitor ordinar.

Un exorc de deschide ușa, un exorc ce cunoștea trecutul Claire-ei și voia să facă șantaj. Aceasta împușcă pe Fernand. Grammont se reîntoarce din inspecție. S-ar putea ca el să nu afle nimic.

Dar Mierla Neagră nu mai are nimic de așteptat. Acum totul îi este egal. Mărturisește adevărul și reluându-și costumul de odinioară vrea să plece. Grammont o reține: din privirea ei el înțelege tot golul ce s'a făcut în sufletul cinstit al Mierlei Negre și o oprește lângă ei.

Acestea ar fi sau ar fi trebuit să fie intențiile autorului.

Spun „intentiile“, căci nu numai că nu au fost realizate, dar trebuiesc chiar ghicite. În adevăr în dezvoltarea subiectului sunt multe contradicții și autorul — cu două trei excepții — nu știe să insiste asupra momentelor cari ar putea da trăsături energice caracterelor, așa ca personagiile — în special Mierla Neagră, — sunt fantomatice. Imboldurile cărora se supune ea sunt sugerate numai și încă foarte vag.

Montarea slabă, greoaie: toalete și interioruri de cel mai prost gust, atmosferă austeră și apăsătoare. Mișcarea figurației naivă.

Ceea ce salvează filmul și aceasta din actul al IV-lea înainte, este jocul lui Pola Negri și mai cu seamă al lui Charles de Roche care a fost impecabil.

Sunt unele momente în film cu adevărat impresionante.

Cea mai bună scenă, aceea pentru care face să vezi și restul plat al filmului, e scena în care Mierla Neagră regăsește pe Fernand.

O scenă foarte greu de realizat prin aceea că se putea foarte ușor cădea în exagerare. Jocul celor doi a fost însă de o varietate, sobrietate și expresivitate de neînchipuit.

Câteva clipe de nemișcare în care vorbesc ochii singuri și unele tresăriri nervoase ale buzelor. Câțiva pași mici și nesiguri, o mână ce se întinde ezitantă: sunt doar ani între aceste două ființe care simt profund că își apartin totuși. O îmbrățișare discretă fără convenționalul și sarbadul sărut.

Nici un cuvânt: Mierla Neagră și Fernand dansează.

(Orchestra care urmărește pas cu pas scena, caută în surdina „Mon Homme“) Taverna Mamei Boulé și a reluat în totul fizionomia de odinioară. Dintr'un colț se aude voca Naddei care iubește pe Fernand cum numai aceste suflete primitive pot iubi și care privește desnădăjduită dansul celor ce s'au regăsit.

Nu știm cine e această artistă care are o mască impresionantă și care deși cu vădită stângăcie tehnică, totuși a înțeles perfect rolul.

Un corp obosit, pierdut într'o rochie veche și lungă, o ființă minată, ce trăește de azi pe mâine și a cărei viață s'a concentrat într'o privire desnădăjduită ce se umple de ceată.

Ce n'est pas qu'il est beau
Qu'il est riche nicostaud
Mais je l'aime...

Evocare turburare a trotuarului, a trotuarului așa cum l'a înțeles și l-a iubit neîntrecutul cântăreț al lui François Villon.

IOSEPH IGIROȘEANU

BORIS CONTZEVITSCH: PORTRET
(Salonul Oficial)

SALONUL OFICIAL

V

SCULPTURA

ARGHIROPOL EPAMINONDA—ghips...
BARASCHI CONST. — expune un „cap de fată“... de o feciorelnică suavitățe. Intreaga lucrare este susținută de un sentiment plastic, ce se realizează odată cu fixarea formei sau, mai bine zis, această realizare se sfârșește odată cu fixarea sentimentului în formă. Juriul salonului a încredințat anul acesta tânărului sculptor bursa de călătorie, pe care ministerul artelor a bine voit s'o majorizeze la 50.000 lei, care reprezintă o reală posibilitate de deplasare dincolo de granițele țării — iar nu, ceea ce era până acum, deabia o meschină caritate cu titlatura pompoasă.

BLENDEA V. VASILE. — În „portretul maestrului Gr. B.“ are evidente calități tactile, de modelaj. „Strâmbă lemne“ e însă o lucrare confuză, fără sens plastic, în care formele cleioase și inconsistențele abundă supărător.

CONTZEVITSCH B — stă încă pe pragul mentalității școlărești. Nu e lipsit însă de oarecare sensibilitate și lirism.

DUMITRU G. — bronz...

EMILIAN CELINE — e anul acesta într'un regres surprinzător „Portretul maestrului Georgescu“ e jignitor de banal în poză, iar „Ciclopul“... e o încercare de compoziție, deslănătă — hotărât anti-sculpturală.

FEKETI IOSIF—afectare „modernistă“ pe un fond de observație, plată, a naturii.

O. HAN — cucerește din ce în ce mai puternic prin marile lui calități, neîntrecute de nimeni: viziune amplă, simplitate solemnă, expresiune adecuată și definitivă, simț și forță sculpturală.

IORDANESCU I. — măscuță...

JALEA IOAN — neîndestulător reprezentat anul acesta...

LADEA ROMUL — autoportret...

MAȚAUANU D.—corect, foarte corect, prea corect...

MEDREA CORNELIU — expune „portretul pictorului Th. Sion“, de o prezentare, a întregului, larg susținută — și un ritm evocator... Păcat însă că lucrarea aceasta are unele insistențe de detaliu cari stîrbesc din seriozitatea plastică a ansamblului.

MOSCOVICI F. — ghips...

ONOFREI MIHAIL — „Fecioara“ d-sale e o lucrare meritoasă, dar dusă prea mult spre decorativ și prea puțin interiorizată ca sentiment formal... „Sfinxul“ e un titlu excesiv de împovăraător pentru piesa expusă...

PACIUREA D. „Himera văzduhului“ e de o viziune pe cât de avântată pe atât de bizară — iar „portretul D-ului Glan“ e condus cu o lubitoare atențiune și un delicat simț de modelare.

Cronica muzicală

OASPEȚI STREINI ȘI ROMANI LA „OPERA“

Opera română nu este așa de indiferentă — cum s'ar crede — în lumea artiștilor lirici. Dimpotrivă, sunt motive să credem că ea oferă mirajii și este chiar foarte îndrăgită, de'ndată ce oaspeți străini numeroși îi dau târcoale, unii angajându-se pentru reprezentații extraordinare. Ultimele săptămâni, de pildă, au strâns pe scena Liricului trei cântăreți străini: un francez, un polonez și un rus, pe Mascagni și, în fine, pe faimosul nostru tenor de faimă americană (fără sens peiorativ) **Dimitrie Onofrei** și pe d-na **Drăgulinescu-Stinghe** dela Opera din Cluj. **Charlesky, Dygas** și **Mosjoukine** nu sunt în nici un caz stele de întâia mărime, deși apariția lor pe scenă este cuvântoasă, și plină de înțelegerea situațiilor dramatice. Mijloacele vocale pe care auditorul nostru este obișnuit a le prețui la artiștii români. Artiștii străini nu se pot plânge însă de lipsă de interes din partea publicului. Și cu toată calitatea discutabilă a ansamblurilor ce în preajma închiderii stagiunii degenerază ca disciplină și ca stabilități de energie, spectacolele au fost destul de cercetate.

Un adevărat succes de casă a fost repurtat, atât de „Operă“ ca și de „Filarmonică“, grație baghetei lui **Mascagni**, care a dirijat două concerte la Ateneu, și un spectacol de „Cavaleria“ și „Pagliacci“, la „Opera română“. Și experiența de conducător a bătrânului „maestro“, dar mai ales prestigioasa faimă a personalității sale și farmecul său personal, au contribuit ca să recolteze pentru apusul de carieră a lui **Mascagni**, triumfale ovațiuni. Se înțelege că, în fața impresionantă a figurii a lui **Mascagni** de care se leagă atât de strâns istoria operelor veriste și întreaga muzică italiană contemporană, criteriile de judecare a interpretărilor maestrului cedează din vigoare și lasă atmosfera serbătorească să mângâie și să însenineze încă zilele de strădanie creatoare ale sexagenarului.

Dintre elementele feminine cu care scena operelor române va să se mândrească, d-na **Drăgulinescu-Stinghe** s'a prezentat ca oaspete, într-o admirabilă performanță, în rolul Rozinei din „Bărbierul“.

Cătă stăpânire a tehnicii vocale și ce temeinică înțelegere și redare a rolului dovedește d-na **Drăgulinescu**! Iată o artistă conștientă și de resursele sale vocale și de cerințele scenice în interpretarea unui rol. Maturitatea sa artistică o indică în fruntea sopranelor noastre lirice și de coloratură.

Mult sgomot și mare interes a trezit în publicul bucureștean alt oaspete, tot român tenorul **Onofrei**. Pentru mulți apariția sa a fost deadreptul o decepție. Se vorbea între acte de „pomul laudat“. În bună parte, entuziasmul general a scăzut. Și mai mult de cât **Onofrei**, prezintă un deosebit interes modul cum se comportă auditorul nostru de muzică în atari împrejurări. Orice critică bună de peste graniță este pentru melomanii noștri indiciu că trebuie să se aștepte la apariții fenomenale. Ei bine, din pricina aceasta vor suferi întotdeauna decepții cei cu o asemenea turnură de spirit. **Onofrei** nu este un fenomen, cum dorește publicul românesc să-l știe. Ci este un bine dotat cântăreț, cu un generos timbru tenoral, cald și rotund, mai ales în cinci-șese note medii, care însă este încă în drumul dezvoltării și pentru care arta cântului mai are încă numeroase secrete. Dar asta nu va opri ascensiunea pe care **Onofrei** o râvnește și renumele pe care și-l creiază. Buna sa înfățișare scenică și inteligența naturală pe care o dovedește în joc, ca și cultura sa generală îi vor descoperi fără întârziere toate misterele artei dramatice muzicale, și-l vor plasa — nădăjduim — printre „cei aleși“.

GEORGE DIACU

CORNELIU MEDREA: BUSTUL PICTORULUI TH. SION

(Salonul Oficial)

LA NAȚIONAL: Sapho.

Romanul lui Alphonse Daudet, „Sapho“ e desigur foarte cunoscut. Și piesa, scoasă din roman, e tot așa de cunoscută. A fost într-o oarecare măsură „pendentă“, „D-nei cu camelii“.

Nu-i o piesă mare care să impună, nici prin tratare, nici prin desfășurarea scenelor, — dintre cari unele sunt zguduitoare — și nici prin arta, pe care ar cuprinde-o. Ispitește însă pe artistele mari. Rolul principal **Sapho** domină piesa. Tot ce se spune, tot ce se desfășoară pe scenă e în funcție de **Sapho**, care iubește continuu, vrea să iubească, — acestea-i sunt meseria și rostul. — **Sapho** e o fire nenorocită, menită să-și irosească viața în legături sentimentale, când cu unul, când cu altul, să creadă că fiecare nouă legătură e sinceră și să se agațe de ea cu vanjoșenia tiraniei pe care numai femeile ca ea pot s'o imprime. Și totuși legăturile se învechesc, plictisesc și se sfarmă.

Sufletul femeii călătoare e zbuciumat de drama altei căutări și așa mai departe. Deziluziile se desfășoară ca trâmbele de pânză.

După cum s'a manifestat în ultima vreme d-na **Maria Filotti** pe scenă, a fost foarte logic dorința d-sale de a juca pe **Sapho**.

Cu acel talent impozant al d-sale de a sintetiza rolurile dându-le cea mai strânsă unitate, d-na **Filotti** a fost o **Sapho** puternică și impresionantă. A dominat cu o strașnică forță de dramatism.

Sapho e unul din rolurile mari ale d-nei **Filotti**. Și nu se putea altfel.

Partenerul principal al d-nei **Filotti** a fost d. **Pop Marțian**, care a risipit sentimentalism fraged și naiv; care a suferit sincer și a susținut excelent rolul, ca să dea prilej partenerului să fie la înălțimea așteptărilor.

Cuvinte bune pentru d-na **Parizianu** și d-nii **Soreanu, Demetriad, Atanasescu**.

B. C.

CONGRESUL INTERNAȚIONAL AL AUTORILOR DRAMATICI

În zilele de 19, 20 și 21 l. c. a avut loc la Roma al doilea congres internațional al autorilor dramatici, constituit în confederație, în Iunie 1926, sub președinția d-lui **Robert de Flers**.

Delegația românească este alcătuită din d-nii: **Mihail Sorbul**, președintele societății autorilor dramatici români; **Liviu Rebreanu**, **Caton Theodorian**, **Ion Minulescu** și **A de Herz**.

CERCUL „SBURATORUL“

În ședința cercului „Sburătorului“ de la 15 Mai, d. **F. Aderca** a citit un studiu asupra lui **Tudor Arghezi** ce va apărea în Nr. 11 al „Sburătorului“; d. **G. Brăescu**, schițe și amintiri; d-na **Sarina Casvan-Pas** o năvelă iar d. **Lazăr Oltea** și-a isprăvit piesa **Clubul negru**. Posibile obținute.

PLAMADEALA ALEX. — bronz — lemn — somn...

RADULESCU ANA — ghips...

RUBLETZKY GEZA — subiect sentimental — interpretare glacială...

SEROVA-MEDREA ELENA — Clară în sentiment și în formă. Povestitoare cu adevărată pătrundere — și direct plastică.

STORCK CAROL... (†) — „Autoportret“ de o conștiințioasă execuție...

STORCK FRITZ — Dagostea pentru perfecțiunea formei l'a condus pe artist, în lucrările expuse, spre voluptatea moliciunilor pline, cari hotărâse materialului dur o ambianță caldă și seducătoare.

THEMELI CORNELIU — platur...

TUDOR GH. — Cu aceleași cunoscute calități de povestitor...

N. N. TONITZA

E C O U R I

REDAȚIONALE

□ In numărul viitor vom publica o pagină de stante datorite poetului Al. T. Stamatiad.

□ **Mausoleul lui Alecsandri** va forma preocuparea unui articol ce vom publica în nr. viitor.

REVISTA REVISTELOR

□ Cu începere dela numărul viitor vom introduce o **Revistă a revistelor** constată, și pre cât cu puțință, cât mai completă, care se va urma tot la doamnă numere ale „Universului literar“.

Redactarea cronică este încredințată colaboratorului nostru **Pentapolin**.

CONFERINȚELE D-LUI M. BEZA

D. Marcu Beza, literat, consul general al României la Londra și conferențiar la Universitatea din Capitala Angliei, ține regulat conferințe asupra culturii românești, nu numai la Universitatea din Londra, ci și la numeroase cluburi—conferințe ce s'au publicat în mari reviste engleze ca **The Quest**, **The Slavonic Review**, etc. și în volume ca **Paperschuthe Roumanian People**.

Pentru cunoașterea literaturii române în Anglia a dat până acum trei volume de traduceri: **Roumanian Stories**, **Doda** și **Sasha**.

A doua latură a activității d-sale este a mijloci cunoașterea literaturii și culturii engleze în România.

În acest scop a publicat :

Din Anglia și Romanticismul Englez, fără a mai vorbi de **Cronicile Engleze**.

Dela război încoace a venit în fiecare an în țară să ție conferințe sub auspiciile **Universității Libere**.

D. M. Beza a vorbit despre :

I) **Cluburi Engleze** — viața socială și literară în Anglia — Miercuri 18 Mai de la 6—7 d.a., la fundația Carol ; iar despre :

II) **Romancieri englezi contemporani** : **Arnold Bennet** și **H. G. Wells** ; Luni 23 și Miercuri 25 Mai dela 6—7 d. a., tot la fundația Carol.

EXPOZIȚII

□ D-na **Elena E. Chiffa** a deschis Marți la 17 Mai 1927, o expoziție de pictură, în sala de expoziție a Prefecturii Cluj.

INTUNECARE

□ A apărut în Biblioteca ziarului „Universul” întâiul volum din întinsul roman al d-lui **Cezar Petrescu**, publicat în foiletonul ziarului „Universul”. E prima parte a tripticului și se întitulează după zisa psalmului „Acolo șezuni și plânsem”.

Romanul urmărește să dea o iconă a României neutrale și războinice.

„Intunecare” pune pentru cronicar problema romanului românesc, alimentat tot de noi forțe epice și apoi problema scrisului d-lui **Cezar Petrescu**.

Vom reveni.

CUVINTE POTRIVITE

În sfârșit, avem sub ochi, magistrul volum de poeme al d-lui **Tudor Arghezi**.

Sunt așteptări răscumpărate din plin și acesta e cazul cu volumul d-lui **Arghezi**. A spune că apariția acestui volum este un eveniment literar este a face un pleonasm, de oarece poezia domnului **Arghezi**, anunțată de ani de zile, conștiinței estetice a publicului iubitor de poezie, a constituit un permanent eveniment literar.

Totuș în așteptarea acelei reveniri pe indelete și reulese, să anunțăm execuția tehnică a acestui magnific volum, eșit, de sub teascurile „Fundăției Principele Carol” și ale „Bibliofilei”, în condițiuni cu totul somptuoase.

A-PROPOS-URI CRITICE

„Însă voi rămânea în totdeauna la părerea că : critica nu-i de loc acel lucru masiv și mort, acea activitate profesorală în care se desfăta **Brunetiére**, în măsura în care era capabil de desfășurare. Iepuri de casă, hrăniți cu morcovi sterilizați, mor. Critică, amorul literelor, au și ele vitaminele lor, adesea neașteptate. Să existe deci o critică a criticii care să reperateze aceste vitamine”.

A. **Thibaudet** : *L'amour des lettres*.

(Nouvelle Rev. Franc. Mai 1927)

„**Brunetiére** este un **Taine roman**, orator pro cât celălalt e filosof și pentru care morală ține loc de orice știință. Chiar adevărul este în ochii lui o funcțiune a cetății.

Numai un **Roman** poate avea un cult așa de absolut al Statului. Criticul în cazul acesta duce cele 12 **Table**. De aici oarecare ridicol. Pentru că oratorul e ridicol, de îndată ce nu mai e ascultat. Cu toate astea, el continuă să vorbească la catedra lui, nu-și părăsește tribuna.

Trebuie să mărturisim că orice catedră e ridicolă. Oamenii ăștia și femeile astea adunați împreună, școlarii aceștia chei sau cu perii albi, numai urechi și cu gura căscată, mă fac să râd. Iar dumnealui care-i învață, care-și umflă vocea și-i îndoaie de doctrină sau îi purghează prin trompa lui **Eustache**, vai ! da, de-ar fi și mai grav și mai sincer chiar, nu-i mai puțin un **Diaforus** și **Fleurant**”.

A. **Suarès** : *Xénies*

FESTIVITAȚI

Între 22 și 29 Mai a. c., vor avea loc la Roma serbările pentru tricentenarul universității **Urbaniane** înființate de **Papa Urban** al optulea la 1627.

La această universitate au învățat pionerii culturii românești ca : **Gh. Sincal** marele cronicar, **Gr. Major**, **Petru Maior**, **Klein**, **Caliani** și întreaga pleiadă a primilor cărturari români, afară de cronicarul **Moldovei**.

Serbările vor fi prezidate de **Papa Pius** al X-lea (**Pontificele roman**) și vor asista reprezentanți a 54 state.

Reprezentantul României va fi d. dr. **Ion Coltor** deputat. Vor mai merge : **episcopul Ho-**

su dela **Gherla**, **Pop** deputat de **Oradea Mare** **Fireza-Lugoj**, dr. **Iătanu** etc.

□ În ziua de 22 Mai va avea loc la **Turtucaia** o mare serbare culturală națională, prezidată de d. **I. Petrovici**, ministrul instrucțiunii, pentru împlinirea a 150 ani de școală românească la **Turtucaia**. Cu acest prilej, se va așeza o placă comemorativă cu pomelnicul dascălilor și învățătorilor ce au întreținut aici conștiința națională încă din anul 1774.

La orele 11 dămineața se va oficia un paras-taș de către **episcopul Gherontie** al **Durostorului**. Răspunsurile vor fi date de corul școlii secundare din **Turtucaia**. Corul învățătorilor vor cânta un imn de slavă.

Va vorbi d. **Florescu**, primarul comunei și d. **Ionescu**, directorul școlii unde se pune placa comemorativă.

Va răspunde d. ministrul **Petrovici**. După amiază va avea loc producția școlilor din localitate și împrejurimi. Va fi o întrecere de bărci și înot și o producție a cercetașilor. Pescarii vor defila în lotci cu unelele lor.

Fundația culturală „**Principele Carol**” va cinematografiza spectacolul. Se va tipări un ziar festiv cu concursul colaboratorilor **Fundației Culturale „Principele Carol**”.

Vor lua parte foștii miniștri ai școlilor, delegați ai societăților culturale „**Astra**” (**Sibiu**), **Liga Culturală**, **Fundația Culturală „Principele Carol**”, **Căsele Naționale**, **Ateneul Român**, **Ateneul popular** din Iași, **institutul de educație fizică**, organizațiile culturale ale primăriei **Capitiei**, **Cultul patriei**, **comandamentul cercetașilor**, **asociațiile femeilor române**, **soc. scriitorilor români**, **asociațiile de gazetari**, **asociațiile corpului didactic**, **asociațiile studenților**, **societatea Macedo-română**, **Tinerimea română**, etc.

CONGRESUL FILOLOGILOR

□ În zilele de 20, 21 și 22 Mai c., s'a ținut la **Cernăuți** al treilea congres al filologilor români.

Comisiunile congresului au fost următoarele :
I. **Comisiunea centrală** organizatoare : **O. Densușianu**, **P. Papahagi**, **I. Pascu**, **A. Procopovici**, **S. Pușcariu**, **I. Sîdabei**.

II. **Comisiunea pentru stabilirea terminologiei gramaticale** : **Gh. Adamescu**, **G. Bogdan-Duică**, **O. Densușianu**, **Al. Morariu**.

III. **Comisiunea studiilor clasice** : **D. Burticaru**, **D. Evolveanu**, **D. Marmeliuc**, **I. Popa-Lisceanu**, **I. Valaori**.

IV. **Comisiunea pentru stabilirea ortografiei române** : **Gh. Adamescu**, **I. Bianu**, **A. Densușianu**, **Al. Procopovici**, **S. Pușcariu**.

Ziua I-a (20 Mai)

Ora 16. Deschiderea congresului în aula universității. Apoi intrarea comisiunilor I—IV.

Ziua II-a (21 Mai)

Ora 9 jum. a) **Raportul comisiunii I** ; b) **Organizarea bibliografiei filologice**, raport susținut de d. **N. Georgescu-Tîstu**.

Ora 15 : **D. Ilie Bărbulescu** : Două curente literare în lit. veche românească și română : d-ra **Margareta Ștefănescu** : **Înfluența traducerii medio-bulgare a cronicii bizantine a lui Manasses asupra vechii literaturii româno-slave și române**.

Ziua III-a

Ora 9 jum. : **Raportul comisiunii II**.
Ora 15 : **D. I. Iordan** : **Un fenomen fonetic dialectal românesc** : d. **E. Herzog** : **Despre franc. „amour”**.

Alegerea comisiunilor și fixarea locului pentru congresul viitor, eventual constituirea societății filologilor din România.